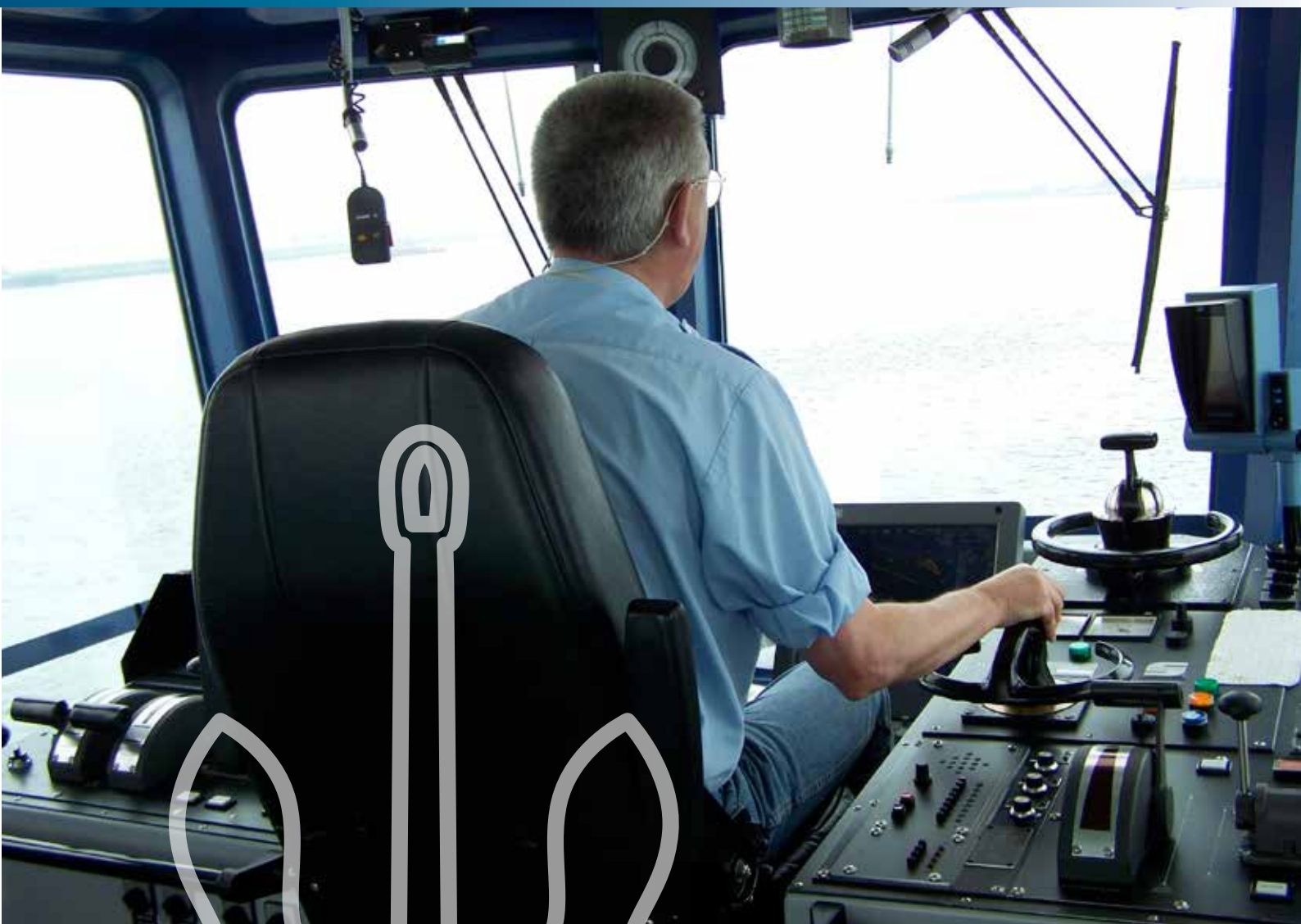

Stichting Bedrijfspensioenfonds
voor de Rijn- en Binnenvaart

Jaarverslag 2012

**Stichting Bedrijfspensioenfonds
voor de Rijn- en Binnenvaart**

Jaarverslag 2012

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2012 van de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart.

Het jaarverslag is verdeeld in karakteristieken van het fonds, het verslag van het bestuur, het verslag van het verantwoordingsorgaan, de jaarrekening en overige gegevens.

In het hoofdstuk karakteristieken wordt onder meer de doelstelling van het fonds, het profiel van de organisatie, de samenstelling van de statutaire organen en de kerncijfers weergegeven.

In het verslag van het bestuur wordt u geïnformeerd over de beleidsmatige zaken die in 2012 hebben gespeeld, zowel op het gebied van pensioenen als op het gebied van beleggingen.

In de jaarrekening wordt het fondsvermogen en de mutaties daarin gedurende 2012 gepresenteerd en wordt een toelichting gegeven over de grondslagen voor de waardering en de mutaties in de beleggingsportefeuille.

Onder overige gegevens treft u tot slot de actuariële verklaring en de controleverklaring aan. Daarnaast zijn in dit hoofdstuk de gebeurtenissen na balansdatum met belangrijke financiële gevolgen voor het fonds weergegeven.

De financiële positie van het pensioenfonds heeft veel aandacht gehad van het bestuur. Er is in de beleggingsportefeuille een aantal wijzigingen doorgevoerd. Het herstel van de dekkingsgraad was echter onvoldoende. Met name de lage rentestand en de toenemende levensverwachting van de deelnemers heeft ertoe geleid dat de stijging van de dekkingsgraad te beperkt is geweest. Begin 2013 heeft het bestuur daarom het moeilijke besluit moeten nemen om de pensioenen per 1 april 2013 met 1,5% te verlagen. In 2011 was dit reeds aangekondigd aan de deelnemers. Als de situatie niet verbetert dan volgt er in 2014 nog een aanvullende korting van naar verwachting 1,3%. Verder hebben sociale partners het opbouwpercentage van de pensioenregeling per 1 januari 2012 verlaagd om de premie kostendekkend te kunnen houden. Daarbij is wel een maatregel genomen om de grote terugval van het partnerpensioen voor de deelnemers te voorkomen. Eind 2012 is besloten om per 1 januari 2013 opnieuw een wijziging door te voeren in de regeling. De pensioenrichtleeftijd wordt dan 67 jaar. De uitwerking van dit besluit volgt in 2013.

Een ander voornaam aandachtspunt in 2012 was de representativiteit voor de verplichtstelling van de pensioenregeling. Eind december is een representativiteit aan het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) gerapporteerd van 52,4%. Dat is een te lage uitkomst om de verplichtstelling nu te kunnen handhaven. In het vierde kwartaal van 2013 moet een update van de representativiteitstoets gepresenteerd worden. Het bestuur acteert pro actief met sociale partners op dit belangrijke onderwerp met het doel om tot een verbeterde representativiteitsuitkomst te komen.

Verder heeft het bestuur in 2012 jaar kritisch naar haar eigen functioneren gekeken en in het kader van een verdere professionalisering van het bestuur besloten om de governancestructuur van het pensioenfonds te wijzigen. Hiermee wordt onder meer het vergroten van de slagvaardigheid nagestreefd.

Het bestuur ziet in 2013 grote uitdagingen. Op het financiële herstel van het fonds zal verder worden gestuurd. Daarbij blijft op korte termijn de afhankelijkheid van externe omstandigheden op de financiële markten groot. Met sociale partners zal maximaal geacteerd worden op de representativiteit van de verplichtgestelde pensioenregeling. Daarnaast zullen met sociale partners voorbereidingen genomen worden om te komen tot een toekomstbestendige pensioenregeling in 2015. Verder ziet het bestuur dat de branche zich in zwaar weer begeeft. Het bestuur bereidt zich voor om in 2013 een verbeterd maar ook stringenter incassobeleid voor premie-inning uit te rollen. Daarnaast wordt er door de pensioenadministrateur in 2013 een systeemwijziging van de basisadministratie doorgevoerd. Deze wordt door het bestuur kritisch gemonitord en mede in het kader van het project Quinto P van De Nederlandsche Bank (DNB) aangestuurd op kwalitatieve verbeteringen.

Het bestuur beseft dat voor alle deelnemers en pensioengerechtigden 2013 een moeilijk jaar is. Hoewel het bestuur niet anders kan dan zich richten naar de economische realiteit, mogen deelnemers verwachten dat het bestuur belangen evenwichtig afweegt, transparant is en optimaal communiceert. Daar zal ook in 2013 uitgebreid aandacht aan geschonken worden.

Het bestuur stelde het jaarverslag 2012 en de daarbij behorende staten voor De Nederlandsche Bank vast in juni 2013.

Het bestuur wil hierbij zijn dank uitspreken aan iedereen die zich in 2012 heeft ingezet voor het pensioenfonds.

Rotterdam, 25 juni 2013

Bestuur

De heer H.J.A.H. Hylkema
Voorzitter

Inhoud

1	Karakteristiek van het fonds	7
1.1	Profiel en doelstelling van het fonds	7
1.2	Kerncijfers en kengetallen	7
1.3	Organisatie	8
1.3.1	Bestuur	8
1.3.2	Portefeuillehouders (nieuw bestuursmodel)	9
1.3.3	Bestuursbureau	10
1.3.4	Deelnemersraad	10
1.3.5	Verantwoordingsorgaan	11
1.3.6	Intern toezicht	12
1.3.7	Pensioenbeheer	12
1.3.8	Vermogensbeheer	12
1.3.9	Compliance officer	12
1.3.10	Overige dienstverleners	12
2	Verslag van het bestuur	14
2.1	Ontwikkelingen financiële positie	14
2.2	Toekomst fonds	15
2.3	Goed pensioenfondsbestuur	15
2.3.1	Portefeuillehoudersmodel	16
2.3.2	Pensioengerechtigden in bestuur	16
2.3.3	Bestuurders vanaf eerste dag deskundig	16
2.3.4	Maximaal vijf toezichhoudende functies toegestaan	16
2.3.5	Administratieve organisatie	17
2.3.6	Transparantiedocument	17
2.3.7	Intern toezicht en verantwoordingsorgaan	17
2.3.8	Naleving van de gedragscode	18
2.3.9	Deskundigheidsbevordering	18
2.3.10	Zelfevaluatie	19
2.4	Communicatie	19
2.5	Toezichthouder AFM en DNB	20
2.5.1	Autoriteit Financiële Markten (AFM)	21
2.5.2	De Nederlandsche Bank (DNB)	21
2.6	Externe ontwikkelingen	21
2.6.1	Verhoging pensioenleeftijd, nieuwe fiscale grenzen	21
2.6.2	Verhoging AOW leeftijd	22
2.6.3	Minder fiscale mogelijkheden opbouw pensioen	22
2.7	Nieuwe financiële opzet pensioenfondsen	22
2.7.1	Nieuw financieel toetsingskader voor pensioenfondsen	22
2.7.2	Pas in 2015 nieuw FTK	22
2.7.3	Eerste aspecten nieuw FTK wel in 2012 van kracht	23
2.8	Europa	23
2.8.1	Hogere kosten door Europese belasting	23
2.9	Pensioenparagraaf	23
2.9.1	Kenmerken van de pensioenregeling	23
2.10	Uitvoeringskosten	26

2.11	Actuariële analyse	28
2.11.1	Actuariële analyse	28
2.11.2	Uitkomsten van de solvabiliteitstoets	28
2.11.3	Oordeel van de waarmerkend actuaris over de financiële positie	28
2.12	Beleggingsparagraaf	28
2.12.1	Inleiding	28
2.12.2	Jaaroverzicht 2012	29
2.12.3	Beleggingscategorieën, beheerders en benchmarks	31
2.12.4	Z-score en performancetoets	32
2.12.5	Kosten vermogensbeheer	32
2.12.6	Maatschappelijk verantwoord beleggen	33
2.13	Risicoparagraaf	34
2.13.1	Risicomangement	34
2.13.2	Vereist eigen vermogen	35
3	Verslag van het verantwoordingsorgaan	37
3.1	Verslag van het verantwoordingsorgaan	37
3.2	Reactie bestuur	38
4	De jaarrekening	40
4.1	Balans per 31 december	41
4.2	Staat van baten en lasten	42
4.3	Kasstroomoverzicht	44
4.4	Algemene toelichting	45
4.4.1	Inleiding	45
4.4.2	Overeenstemmingsverklaring	45
4.4.3	Schattingswijzigingen	45
4.4.4	Algemene grondslagen	45
4.4.5	Specifieke grondslagen	47
4.4.6	Grondslagen voor de resultaatbepaling	49
4.4.7	Grondslagen kasstroomoverzicht	50
4.5	Toelichting op de Balans	51
4.5.1	Beleggingen voor risico fonds	51
4.5.2	Vorderingen en overlopende activa	56
4.5.3	Overige activa	57
4.5.4	Stichtingskapitaal en reserves	57
4.5.5	Technische voorzieningen	59
4.5.6	Overige schulden en overlopende passiva	61
4.5.7	Risicobeheer en derivaten	61
4.5.8	Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	67
4.5.9	Verbonden partijen	67
4.6	Toelichting op de staat van baten en lasten	68
4.6.1	Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	68
4.6.2	Beleggingsresultaten risico fonds	69
4.6.3	Pensioenuitkeringen	70
4.6.4	Pensioenuitvoeringskosten	70
4.6.5	Pensioenopbouw	71
4.6.6	Indexering en overige toeslagen	71
4.6.7	Korting van aanspraken en rechten	71
4.6.8	Rentetoevoeging	71
4.6.9	Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	72

4.6.10	Wijziging marktrente	72
4.6.11	Wijziging overige actuariële uitgangspunten	72
4.6.12	Saldo overdrachten van rechten en wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	72
4.6.13	Overige mutaties technische voorzieningen	73
4.6.14	Belastingen	73
5	Overige gegevens	74
5.1	Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	74
5.2	Gebeurtenissen na balansdatum	74
5.3	Actuariële verklaring	74
5.4	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	75

1 Karakteristiek van het fonds

1.1 Profiel en doelstelling van het fonds

Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart, statutair gevestigd te Rotterdam is opgericht op 6 december 1960. De laatste statutenwijziging was op 7 april 2011. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41126757. Het pensioenfonds is een bedrijfstakpensioenfonds en is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

Het pensioenfonds heeft als belangrijkste doelstelling om binnen de branche Rijn- en Binnenvaart de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden te beschermen tegen de financiële gevolgen van ouderdom en overlijden. Hiertoe geeft het pensioenfonds uitvoering aan het pensioenreglement. Het pensioenreglement is vastgesteld op basis van de overeenkomsten van het arbeidsvoorwaardelijk overleg tussen sociale partners.

Het pensioenfonds heeft 1.111 aangesloten werkgevers, 4.362 deelnemers en 9.692 gewezen deelnemers. Het pensioenfonds keert pensioenen uit aan 2.144 pensioengerechtigden. Het belegd vermogen bedraagt EUR 576 miljoen. De technische voorzieningen bedragen EUR 564 miljoen en de reserve voor de overgangsregeling bedraagt EUR 17 miljoen. De dekkingsgraad per 31 december 2012 is 98% vóór korting. Het bestuursbesluit om de pensioenen te verlagen per 1 april 2013 is reeds verwerkt in de jaarrekening van 2012, hetgeen tot een dekkingsgraad ná korting leidt van 99,5%.

1.2 Kerncijfers en kengetallen

Aantallen	2012	2011	2010	2009	2008
Premiebetalende werkgevers	1.111	1.134	1.117	1.023	1.053
Deelnemers	4.362	4.535	4.507	4.193	4.250
Gewezen deelnemers	9.692	9.917	9.598	9.307	8.761
Pensioengerechtigden	2.144	2.103	1.985	1.939	1.855
Ontvangers arbeidsongeschiktheidspensioen	56	61	76	74	76

Financiële gegevens (bedragen x EUR 1.000)

Technische voorzieningen	563.642	510.209	424.062	366.192	353.233
Gemiddeld gehanteerde rekenrente	2,5%	2,7%	3,4%	3,9%	3,5%
Dekkingsgraad	98,0%	92,9%	97,7%	98,9%	89,1%
Dekkingsgraad (na korting)	99,5%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vereiste dekkingsgraad	113,3%	113,4%	113,8%	116,9%	117,7%
Beleggingen voor risico pensioenfondsen	576.063	493.740	427.249	372.434	319.308
Directe en indirecte beleggingsopbrengsten	75.669	47.823	43.936	39.395	(51.104)
Rendement	15,2%	10,5%	11,7%	11,0%	-13,2%
Z-score	-1,25	-1,00	0,40	-0,24	-2,61
Saldo van baten en lasten	34.232	(24.503)	(2.138)	37.203	(118.439)
Premiebijdragen	28.254	28.022	25.891	25.105	25.028
Uitkeringen	12.140	10.761	9.994	11.022	12.118

1.3 Organisatie**1.3.1 Bestuur**

Het bestuur van het pensioenfonds bestond in 2012 uit acht leden en een gelijk aantal plaatsvervangende leden. Vier leden worden voorgedragen door de werkgeversorganisaties in de bedrijfstak en vier leden worden voorgedragen door de werknemersorganisaties. De plaatsvervangende leden zijn voorgedragen door de organisatie die tevens het lid heeft voorgedragen.

Het bestuur kiest uit zijn midden een voorzitter en een vice-voorzitter. Per 31 december 2012 was het bestuur als volgt samengesteld¹:

Leden werkgevers

M.J.M. Koning, vice-voorzitter	(1)
C.H. Blokzijl	(1)
M. Vos	(1)
G. Kester	(5)

Leden werknemers

H.J.A.H. Hylkema	(3)
R.W. Vlietman, voorzitter	(4)
H. van der Knaap	(3) en (4)
L.J. Meulmeester	(3)

Plaatsvervangend leden werkgevers

J. Vogelaar	(1)
J. Naaborgh RA	(1)
Vacature	(1)
Vacature	(2)

Plaatsvervangend leden werknemers

M.H.W. van Dam	(3)
A. van der Zwan	(3)
vacature	(4)
vacature	(3) en (4)

De heren C.H. Blokzijl en M. Koning zijn opnieuw voor een termijn van 5 jaar benoemd tot bestuurslid. De heer M.H.W. van Dam is opnieuw benoemd tot plaatsvervangend bestuurslid voor een termijn van 5 jaar vanaf 1 januari 2012; vanaf 1 januari 2013 is zijn functie van plaatsvervangend bestuurslid gewijzigd in bestuurslid. De heer H.A.J.H. Hylkema is vanaf 1 januari 2013 benoemd tot voorzitter voor een termijn van 5 jaar.

¹ Voorgedragen door:

- 1) Centraal Bureau voor de Rijn- en Binnenvaart
- 2) Vereniging van Sleep- en Duwbooteigenaren "Rijn en IJssel"
- 3) Nautilus International
- 4) CNV Vakmensen
- 5) CBOB/ONS

In de bestuursvergadering van 25 oktober 2012 is besloten om de heer H.A.J.H. Hylkema met directe ingang als vaste voorzitter te laten fungeren. Dit naar aanleiding van de wijziging in het bestuursmodel van het pensioenfonds waartoe sinds 13 september 2012 (gefaseerd) is overgegaan. Het pensioenfonds is formeel vanaf 1 januari 2013 overgegaan op het nieuwe bestuursmodel.

Het bestuur is in het verslagjaar elfmaal bijeengekomen (acht bestuursvergaderingen en drie heisessies).

1.3.2 Portefuillehouders (nieuw bestuursmodel)

1.3.2.1 Totstandkoming nieuw bestuursmodel

Tot en met 2012 benoemde het bestuur uit haar midden een aantal commissies, die met bepaalde werkzaamheden waren belast. Het bestuur in zijn geheel bleef, conform de eisen van de Pensioenwet, verantwoordelijk voor de juiste uitvoering en het gevoerde beleid. Het betrof de volgende commissies:

- Dagelijks bestuur (in het verslagjaar viermaal bijeengekomen);
- Beleggingscommissie (in het verslagjaar zevenmaal bijeengekomen);
- Auditcommissie (in het verslagjaar driemaal bijeengekomen);
- Communicatiecommissie (in het verslagjaar tweemaal bijeengekomen). Daarnaast zijn door de betreffende bestuursleden bijeenkomsten zoals van de pensioenfederatie bezocht.

Vanaf 1 juli 2012 is de 'Beleidsregel Geschiktheid 2012' voor pensioenfondsen van kracht. De Beleidsregel Geschiktheid 2012 verduidelijkt wat de toezichhouders (DNB en de AFM) verstaan onder 'geschiktheid' en welke aspecten bij de toetsing van een beleidsbepaler in aanmerking worden genomen. Per 1 juli 2012 dienen zowel dagelijkse beleidsbepalers als leden van het intern toezichthoudende orgaan van financiële ondernemingen op basis van de Beleidsregel Geschiktheid 2012 geschikt te zijn voor de uitoefening van hun functie.

In de eerste helft van 2012 heeft het bestuur van het pensioenfonds tijdens een aantal heisessies intensief gesproken over governance, deskundigheid, competenties en functieprofielen. In de bestuursvergadering van 14 juni 2012 zijn de conclusies van het bestuur vastgesteld en vervolgens is het Beleidsdocument Geschiktheid opgemaakt. Het Beleidsdocument Geschiktheid is in de bestuursvergadering van 13 september 2012 vastgesteld met inachtneming van een aantal redactionele wijzigingen en is op 17 december 2012² ondertekend. Het Beleidsdocument Geschiktheid is geschreven op basis van voortzetting van een model met een dagelijks bestuur.

Het nieuwe bestuursmodel draagt bij aan een betere taakverdeling binnen het bestuur. Doel is om efficiënter te werken waarbij de specifieke kennis en kunde van de individuele bestuursleden meer worden benut. Het bestuur behoudt daarbij haar gezamenlijke verantwoordelijkheid.

1.3.2.2 Beschrijving nieuw bestuursmodel

Het pensioenfonds wordt bestuurd door een bestuur. Het bestuur is vanaf 2013 samengesteld uit 8 bestuursleden en 2 aspirant bestuursleden. De leden van het bestuur worden benoemd conform het beginsel van pariteit van werkgevers- en werknemersleden. Het bestuur kiest uit zijn midden een voorzitter en een vice-voorzitter.

² De (aspirant-)portefuillehouders gebruikten de periode tot eind 2012 om de werkwijze in te richten, waarbij sprake was van een overgangssituatie met de betreffende, op dat moment nog bestaande commissies.

Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van het fonds bestaat uit de voorzitter en de vice-voorzitter. Op 25 oktober 2012 heeft het bestuur de heer H.A.J.H. Hylkema als vaste voorzitter aangesteld, met de formele ingangsdatum van 1 januari 2013. De heer M.J.M. Koning is vice-voorzitter.

Het dagelijks bestuur is belast met de afhandeling van zaken met een dusdanig spoedeisend karakter, dat de afhandeling daarvan niet kan wachten tot de eerstvolgende bestuursvergadering. Daarnaast is het dagelijks bestuur belast met de supervisie en het bewaken van de samenhang van alle bestuursactiviteiten, waaronder met name die van de portefeuillehouders, en verzorgt de aansturing van het bestuursbureau.

De verantwoordelijkheid voor de portefeuilles ligt bij de eerste portefeuillehouders. Er is ook altijd een tweede portefeuillehouder als back-up. De portefeuillehouder heeft geen mandaat om beslissingen te nemen. Onderwerpen waarover een beslissing genomen dient te worden, brengt de portefeuillehouder in bij bestuursvergaderingen.

Portefeuilles

De volgende portefeuilles worden onderscheiden:

- Vermogensbeheer;
- Communicatie;
- Risicomanagement en financiën;
- Pensioenbeheer

Portefeuillehouders

De samenstelling van de portefeuilles naar portefeuillehouders is sinds 1 januari 2013 als volgt:

Portefeuille	1e portefeuillehouder	2e portefeuillehouder
Vermogensbeheer	De heer C.H. Blokzijl	De heer H. van der Knaap
Risicomanagement & Financiën	De heer M. Vos	De heer H.A.J.H. Hylkema
Pensioenbeheer	De heer M.H.W. van Dam	De heer M.J.M. Koning
Communicatie	De heer R.W. Vlietman	De heer G. Kester

Functieprofiel

Bestuursleden dienen te voldoen aan een functieprofiel, dat door het bestuur is opgesteld. Hierin zijn onder meer eisen ten aanzien van deskundigheid, competenties en beschikbare tijd opgenomen. Nieuwe bestuursleden, die door de voordragende partijen worden aangedragen, worden door het bestuur getoetst aan het functieprofiel. Het bestuur besluit vervolgens of de voorgedragen kandidaat voldoet of niet.

1.3.3 Bestuursbureau

Het bestuur heeft uitvoerende taken gedelegeerd aan het bestuursbureau van het fonds. De directeur van het bestuursbureau is de heer R. Godding en hij voert het dagelijks management van het pensioenfonds. Het bestuursbureau vervult verder een coördinerende rol en adviseert en ondersteunt het bestuur bij het ontwikkelen van beleid. Voorts houdt het bestuursbureau het bestuur op de hoogte van maatschappelijke ontwikkelingen en ontwikkelingen rond wet- en regelgeving. Het bestuursbureau is verantwoordelijk voor de realisatie van de uitvoering van de bestuursbesluiten. Tevens ondersteunt het bestuursbureau de deelnemersraad en het verantwoordingsorgaan bij de vervulling van hun taken en voert het bestuursbureau het secretariaat van het fonds.

1.3.4 Deelnemersraad

De deelnemersraad bestaat uit vier leden, alsmede vier plaatsvervangende leden, welke door het bestuur worden benoemd op voordracht van de werknemersorganisaties. Twee leden van de deelnemersraad vertegenwoordigen de werknemers en twee leden vertegenwoordigen de pensioengerechtigden.

De deelnemersraad adviseert het bestuur gevraagd of ongevraagd over de in artikel 111 van de Pensioenwet genoemde aangelegenheden. De taken, bevoegdheden en de werkwijze van de deelnemersraad zijn vastgelegd in een reglement. De deelnemersraad heeft in het verslagjaar zesmaal afzonderlijk vergaderd en tweemaal gezamenlijk met het bestuur. De deelnemersraad was per 31 december 2012 als volgt samengesteld:

Leden

Vertegenwoordigers van de deelnemers

D.W. Rotgans (secretaris)
G. Schenk (plv. secretaris)

Vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden

J. Broer (voorzitter)
M.W. van den Bogaard (plv. voorzitter)

De heren J. van der Laan en (gewezen deelnemer) P. van Delft zijn plaatsvervaarders namens de vertegenwoordigers van de deelnemers.

1.3.5 Verantwoordingsorgaan

Het pensioenfonds kent statutair een verantwoordingsorgaan. Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, het door het bestuur gevoerde beleid en over de gemaakte beleidskeuzes voor de toekomst. Het verantwoordingsorgaan baseert zijn oordeel op het jaarverslag van het pensioenfonds, de jaarrekening, de bevindingen van het intern toezicht en overige informatie. De samenstelling van het verantwoordingsorgaan alsmede de taken, de bevoegdheden en de werkwijze van het verantwoordingsorgaan zijn vastgelegd in het reglement van het verantwoordingsorgaan. Op grond van dit reglement is het bestuur van het pensioenfonds verplicht om advies te vragen aan het verantwoordingsorgaan alvorens een besluit te nemen over de volgende onderwerpen:

- het vaststellen en wijzigen van de vergoedingsregeling voor bestuursleden;
- het wijzigen van het beleid ten aanzien van het verantwoordingsorgaan;
- de vorm, inrichting en samenstelling van het interne toezicht;
- het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure;
- het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid.

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit zes leden. Vier leden zijn de leden van de deelnemersraad, aangevuld met twee vertegenwoordigers van de werkgeversverenigingen, die betrokken zijn bij het pensioenfonds. Elk lid van het verantwoordingsorgaan heeft een plaatsvervanger, die het lid bij ontstentenis kan vervangen. Het verantwoordingsorgaan is in het verslagjaar tweemaal bijeen geweest.

De samenstelling van het verantwoordingsorgaan in het verslagjaar was als volgt:

Leden

namens de werkgevers

F. van Toor
Vacature

namens de deelnemers en pensioengerechtigden

J. Broer (tijdelijk voorzitter)
D.W. Rotgans (secretaris)
M.W. van den Bogaard (plv. voorzitter)
G. Schenk (plv. secretaris)

De heer J. van der Laan is plaatsvervanger namens de deelnemers en pensioengerechtigden.

De heer F. van Toor is teruggetreden als lid van het verantwoordingsorgaan per eind 2012. De heer L.F.A. van der Maas is sinds 1 januari 2013 lid van het verantwoordingsorgaan namens de werkgevers.

Op 25 juni 2013 hebben de leden van het verantwoordingsorgaan uit hun midden de heer L.F.A. van der Maas als permanente voorzitter benoemd.

1.3.6 Intern toezicht

Ten minste één keer in de drie jaar wordt het functioneren van het fonds en dat van het bestuur kritisch gezien door onafhankelijke deskundigen. Het bestuur van het pensioenfonds heeft op 29 augustus 2012 een commissie bestaande uit mevrouw K. Bitter en de heren R.A. Nieuwenhoven en D.M. Swagerman opdracht gegeven om een toetsing op de toepassing van de Principes Pensioenfondsbestuur uit te voeren.

De bevindingen van de visitatiecommissie komen aan bod in paragraaf 2.3.7 van dit jaarverslag.

1.3.7 Pensioenbeheer

Het pensioenbeheer is uitbesteed aan Syntrus Achmea Pensioenbeheer N.V. In 2011 is met Syntrus Achmea Pensioenbeheer N.V. een overeenkomst gesloten voor de uitbesteding van de pensioenadministratie met een looptijd van twee jaar met ingang van 1 januari 2011. In het verslagjaar is met Syntrus Achmea Pensioenbeheer N.V. gesproken over een nieuw contract. De besprekingen hebben geresulteerd in de omzetting naar een overeenkomst voor onbepaalde tijd met een opzegtermijn van 12 maanden.

1.3.8 Vermogensbeheer

Het vermogensbeheer was in het verslagjaar ondergebracht bij de volgende dienstverleners:

- F&C Netherlands B.V.
- Syntrus Achmea Real Estate & Finance B.V.
- The Index People
- Vanguard

Als custodian is de KAS BANK N.V. aangesteld. The Index People is de beleggingsadviseur van het pensioenfonds.

In de overeenkomsten met de vermogensbeheerders zijn Service Level Agreements opgenomen op grond waarvan de portefeuillehouders en het bestuur de uitvoering kunnen monitoren. Ook met de custodian en de beleggingsadviseur zijn Service Level Agreements afgesproken.

1.3.9 Compliance officer

Als compliance officer is de heer B. Peters van het Nederlands Compliance Instituut aangesteld. Ten minste eenmaal per jaar wordt in de bestuursvergadering, desgewenst in aanwezigheid van de heer B. Peters, het onderwerp compliance besproken. Door de heer B. Peters wordt erop toegezien, dat alle bestuursleden jaarlijks de gedragscode ondertekenen.

1.3.10 Overige dienstverleners

Het pensioenfonds maakt voorts gebruik van de diensten van de volgende dienstverleners:

Adviserend actuaris

Drs. H. Zaghdoudi AAG

Towers Watson Netherlands B.V.

Postbus 780

1440 AT Purmerend

Waarmerkend actuaris

Drs. R.J.M. van de Meerakker AAG
Towers Watson Netherlands B.V.
Postbus 4199
3006 AD Rotterdam

Accountant

J.P. Faber RA
KPMG Accountants N.V.
Rijnzathe 14
3454 PV De Meern

2 Verslag van het bestuur

2.1 Ontwikkelingen financiële positie

Op 6 januari 2012 concludeerde DNB, dat er aan het einde van 2011 sprake was van uitzonderlijke marktomstandigheden en gebrekkige liquiditeit in het lange eind van de interbancaire swapmarkt. Er bestond volgens DNB onzekerheid omtrent juiste prijsvorming op de interbancaire swapmarkt. Als gevolg hiervan heeft DNB in lijn met artikel 126 van de Pensioenwet besloten de RTS (rentetermijnstructuur) per ultimo 2011 vast te stellen als een gemiddelde van de RTS van alle handelsdagen in de periode 1 oktober tot en met 31 december 2011.

De pensioenverplichtingen van het fonds zijn berekend op basis van deze door DNB aangepaste RTS. Dit heeft geresulteerd in een positief effect op de dekkingsgraad. De dekkingsgraad van het fonds per 31 december 2011 werd 92,9%.

De dekkingsgraad is, kort gezegd, de verhouding tussen het vermogen van een pensioenfonds en de verplichtingen van een pensioenfonds op korte en langere termijn. De dekkingsgraad geeft aan hoeveel euro's het pensioenfonds in kas heeft tegenover de contante waarde van elke euro die het (straks) moet uitkeren.

In september 2012 besloot DNB om de RTS nogmaals aan te passen. Pensioenfondsen maken voor de berekening van hun verplichtingen vanaf september gebruik van een rentecurve die voor langere looptijden naar de Ultimate Forward Rate (hierna UFR) beweegt. Invoering van de UFR leidde op dat moment tot een stijging van de dekkingsgraad met 2,9% ten opzichte van de dekkingsgraad op basis van een zuivere RTS. Tevens is de middeling van de rentetermijnstructuur over 3 maanden gehandhaafd. Op 31 december 2012 was de dekkingsgraad van het pensioenfonds 98,0%.

Het pensioenfonds heeft een onderdekking als de dekkingsgraad lager is dan 104,5% en een reservetekort als de dekkingsgraad lager is dan 113,3%. Gedurende 2012 was er sprake van onderdekking.

Overgang op nieuwe AG-prognosetafel en fondsspecifieke ervaringssterfte

Op 10 september 2012 heeft het Actuarieel Genootschap (AG) de nieuwe prognosetafel 2012-2062 gepubliceerd. De uitkomsten van de nieuwe AG prognosetafel 2012-2062 laten een verhoging van de levensverwachting zien ten opzichte van de uitkomsten uit de AG prognosetafel 2010-2060. De nieuwe prognosetafel laat zien dat de levensverwachting in de afgelopen drie waarnemingsjaren voor zowel mannen als vrouwen wederom is toegenomen ten opzichte van de tot en met het jaar 2008 waargenomen levensverwachting. Het pensioenfonds is overgegaan op de nieuwe prognosetafel 2012-2062.

Verder heeft het pensioenfonds besloten om de fondsspecifieke ervaringssterfte in kaart te brengen op basis van het Towers Watson Ervaringssterftemodel 2012. Door het CBS geleverde gegevens over sterftewaarnemingen zijn daarbij gerelateerd aan criteria die rechtstreeks gekoppeld kunnen worden aan pensioenfondsgegevens. Hierdoor biedt het model de mogelijkheid om accurate inschattingen te maken van sterftepatronen op basis van fondsprofielen.

Het gecombineerde effect van de nieuwe AG prognosetafels en de nieuwe correcties voor ervaringssterfte heeft geleid tot een toename van de verplichtingen van het pensioenfonds (technische voorzieningen) van 3,2% (waarvan 0,8% als gevolg van de nieuwe prognosetafels en 2,4% als gevolg van de ervaringssterfte). Bij de vaststelling van de dekkingsgraad per 31 december 2012 is hiermee rekening gehouden, hetgeen in een daling heeft geresulteerd.

Bestuur neemt moeilijke maatregel op basis van de evaluatie van het herstelplan over 2012

Het bestuur van het pensioenfonds evalueert elk boekjaar hoe de financiële positie van het pensioenfonds zich ontwikkelt ten opzichte van het herstelplan. Begin 2012 heeft het bestuur de ontwikkeling van de financiële positie in 2011 ten opzichte van het herstelplan geëvalueerd. Ondanks de aanpassing van de rentetermijnstructuur door DNB was de rente waartegen de verplichtingen worden berekend eind 2011 fors lager ten opzichte van 31 december 2010. Daarom heeft het pensioenfonds in februari 2012 een voornemen tot het treffen van een kortingsmaatregel van 1,5% per 1 april 2013 moeten afkondigen. Verder is het opbouwpercentage van de pensioenregeling per 1 januari 2012 verlaagd van 1,842% naar 1,43% van de pensioengrondslag.

Hiermee kon het – op verzoek van sociale partners ten opzichte van 2011 ongewijzigde – premieniveau kostendekkend worden gemaakt.

Begin 2013 heeft het bestuur de ontwikkeling van de financiële positie in 2012 ten opzichte van het herstelplan geëvalueerd. Op 31 december 2012 was de dekkingsgraad van het pensioenfonds 98,0%. Deze dekkingsgraad is inclusief de verwerking van de gestegen levensverwachting in de technische voorzieningen. De stijging van de dekkingsgraad ten opzichte van de dekkingsgraad eind 2011 werd vooral veroorzaakt door het invoeren van de UFR rentecurve. Verder had het beleggingsresultaat een positieve invloed. De dekkingsgraad was eind 2012 echter onvoldoende hersteld, vooral door het eerder vermelde gecombineerde effect van de nieuwe AG prognosetafels en de nieuwe correcties voor ervaringssterfte. Daarom heeft het bestuur op 15 januari 2013 moeten besluiten om de opgebouwde pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen per 1 april 2013 daadwerkelijk met 1,5% te verlagen. Over een eventuele resterende verlaging, die nodig is voor definitief herstel (begin 2013 berekend op 1,3%), wordt een besluit genomen in 2014 op basis van de evaluatie van de financiële situatie van het pensioenfonds eind 2013. Het opbouwpercentage van de pensioenregeling is per 1 januari 2013 verhoogd van 1,43% naar 1,57% van de pensioengrondslag, waarbij de pensioenrichtleeftijd is verhoogd van 65 naar 67 jaar. Deze aanpassingen leiden wederom tot een kostendekkende premie bij een ten opzichte van voorgaande jaren ongewijzigd premieniveau.

Bij het nemen van het besluit tot verlaging van de pensioenen heeft het bestuur de belangen van de diverse groepen binnen het pensioenfonds evenwichtig tegen elkaar afgewogen. Besloten is om de pensioenen van alle deelnemers (dus pensioengerechtigden, deelnemers en gewezen deelnemers) met eenzelfde percentage te verlagen.

Toen het bestuur begin 2013 het besluit heeft genomen op de pensioenen met 1,5% te verlagen, werd daarbij uitgegaan van de voorlopige jaarcijfers. Deze voorlopige jaarcijfers leidden tot een geschatte dekkingsgraad van 96,9%. Deze dekkingsgraad is ook benoemd in de brief die in februari 2013 aan alle deelnemers en gepensioneerden is verstuurd. De definitieve dekkingsgraad op basis van de finale jaarcijfers is 98% vóór korting. Met name de sterfte in 2012 heeft tot forse vrijval van de voorziening geleid, hetgeen een gunstig effect op de dekkingsgraad heeft gehad. Een dekkingsgraad van 98% had begin dit jaar niet tot een ander besluit over het verlagen van de pensioenen geleid. Deze is immers nog steeds te laag ten opzichte van het herstelpad. De verlaging van de pensioenen in april 2013 is reeds verwerkt in de voorziening van ultimo 2012. Hiermee komt de dekkingsgraad na korting per 31 december 2012 op 99,5%.

2.2 Toekomst fonds

Het pensioenfonds staat een onzekere toekomst te wachten.

Sociale partners werken hard aan de representativiteit. Dit is nodig om de verplichtstelling van de pensioenregeling in stand te kunnen houden. In 2012 is gesproken en gecorrespondeerd met het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over het aantonen van een voldoende representativiteit. De gerapporteerde representativiteitstoets in december 2012 was 52,4%, terwijl 55% de wettelijke grens is voor de kwalificatie van voldoende representativiteit. Het Ministerie heeft verzocht om een herhalingstoets van de representativiteit. Daartoe vindt in 2013 een volledige screening van het werkgeversbestand van het pensioenfonds plaats. Uiterlijk op 1 november 2013 zal het pensioenfonds het Ministerie van SZW voorzien van een actuele representativiteitsopgave.

Het pensioenfonds maakt zich verder sterk om de financiële positie zoveel mogelijk te verbeteren. Belangrijke aandachtsgebieden daarbij zijn het beheer van de beleggingsportefeuille en de financiering van de pensioenregeling.

Het bestuur van het pensioenfonds is in het kader van de toekomstbestendigheid en schaalvoordelen met het bestuur van het Bedrijfspensioenfonds voor de Koopvaardij een oriënterend gesprek aangegaan om een mogelijke samenwerking te onderzoeken.

2.3 Goed pensioenfondsbestuur

Het bestuur vindt het van groot belang om het fonds goed te besturen. In de afgelopen jaren zijn steeds meer richtlijnen en regels opgesteld om te zorgen dat pensioenfondsen hun taken daadwerkelijk goed uitvoeren. Zo publiceerde de Stichting van de Arbeid

(STAR) in 2005 de “Principes voor goed pensioenfondsbestuur”. Deze principes bieden kaders voor zorgvuldig bestuur, intern toezicht, verantwoording, deskundigheid, openheid en communicatie. Maar ook andere regels spelen een rol: zo is de Code Tabaksblat van belang voor het beleggingsbeleid. Sinds 2007 zijn de Principes voor goed pensioenfondsbestuur van de STAR verankerd in de Pensioenwet. De principes maken duidelijk waarvoor een pensioenfondsbestuur verantwoordelijk is en hoe het bestuur verantwoording aflegt.

2.3.1 Portefeuillehoudersmodel

In het verslagjaar heeft het bestuur van het pensioenfonds besloten om met ingang van 2013 te werken volgens een nieuw bestuursmodel. Voor een beschrijving verwijzen wij naar hoofdstuk 1.3.2.

2.3.2 Pensioengerechtigden in bestuur

Pensioengerechtigden krijgen vanaf 1 juli 2013 het recht om mee te besturen bij bedrijfstakpensioenfondsen. Pensioenfondsen hebben tot 1 juli 2014 de tijd om aan deze wettelijke bepaling te voldoen. Het kabinet wil de regels over governance en medezeggenschap voor pensioenfondsen eigenlijk integraal herzien. Het Wetsvoorstel versterking bestuur pensioenfondsen is dan ook breder en gaat de wet over pensioengerechtigden in het bestuur van pensioenfondsen uiteindelijk vervangen. Maar dit wetsvoorstel moet nog behandeld worden door de Eerste Kamer.

Het bestuur wacht de ontwikkelingen over de verschillende bestuursmodellen en medezeggenschap af. Het streven van het pensioenfonds is dat belanghebbenden zich zoveel mogelijk vertegenwoordigd voelen in het bestuur en de verschillende andere organen van het pensioenfonds.

2.3.3 Bestuurders vanaf eerste dag deskundig

Een pensioenfondsbestuurder moet vanaf de eerste dag aan alle deskundigheidseisen voldoen. Het bestuur wil haar deskundigheid waarborgen en heeft in het verslagjaar besloten om voor de werving en selectie van nieuwe bestuursleden en voor de periodieke beoordeling van bestuursleden een functieprofiel te hanteren. Dit functieprofiel is in het Beleidsdocument Geschiktheid van het pensioenfonds nader uitgewerkt.

Nieuwe bestuursleden worden getoetst aan het profiel dat door het bestuur is vastgesteld. Als het bestuur van mening is dat de voorgedragen persoon niet voldoet aan het profiel, treedt betrokkene niet in functie en zal het bestuur de voordragende partij vragen een nieuwe persoon voor te dragen. Het bestuur geeft aan op basis van welke overwegingen een voorgedragen persoon al dan niet tot bestuurslid wordt benoemd.

Alvorens het nieuwe bestuurslid conform de statuten wordt benoemd, dient deze getoetst te worden door DNB. DNB houdt bij toetsing op deskundigheid voorafgaand aan het aantreden van een bestuurslid rekening met de functie van de beleidsbepaler en de omvang, complexiteit en het risicoprofiel van het pensioenfonds. Daarnaast wordt er tevens rekening gehouden met samenstelling en het functioneren van het bestuur als geheel. Nadat DNB akkoord is met de betreffende kandidaat, zal het bestuur overgaan tot benoeming. De overwegingen tot benoeming worden zorgvuldig vastgelegd.

2.3.4 Maximaal vijf toezichthoudende functies toegestaan

De Wet bestuur en toezicht beperkt het aantal toezichthoudende functies dat een persoon mag vervullen bij pensioenfondsen tot in totaal vijf. Een bestuurslid mag die rol met maximaal twee toezichthoudende functies combineren. De limitering heeft geen gevolgen voor de zittende bestuurder of toezichthouder, behalve bij herbenoeming. Deze wet is in werking getreden op 1 januari 2013. Er is een reparatiewet in voorbereiding waarbij heel kleine pensioenfondsen van deze wet worden uitgezonderd.

De Pensioenfederatie vindt deze reparatiewet niet ver genoeg gaan en aan het Ministerie van SZW is gevraagd te werken aan een specifieke regeling voor pensioenfondsen. Op het moment dat er sprake is van herbenoeming of een benoeming van een nieuw bestuurslid zal vooraf gecheckt worden of het (beoogd) bestuurslid aan de Wet bestuur en toezicht voldoet.

2.3.5 Administratieve organisatie

Quinto-P en migratie administratiesysteem

Syntrus Achmea Pensioenbeheer N.V. zet per 1 januari 2013 de administratie van het pensioenfonds om naar een nieuw administratiesysteem, MAIA. Dit proces wordt projectmatig uitgevoerd. Er is een speciale werkgroep in het leven geroepen, die het gehele proces zeer nauw controleert en volgt. Het bestuur van het pensioenfonds heeft besloten om zowel het bestuursbureau als de adviserend actuaire af te vaardigen naar de werkgroep. De projectgroep zorgt voor periodieke rapportages aan het bestuur. De migratie is gestart in 2012 en moet in de zomer van 2013 zijn afgerond.

In 2011 heeft DNB in het zogenaamde 'Quinto-P'-onderzoek de kwaliteit van pensioenadministraties onderzocht. Dit onderzoek is bij tien pensioenfondsen uitgevoerd (daartoe behoorde ons pensioenfonds niet). Op basis van dat onderzoek constateerde DNB dat pensioenadministraties voor verbetering vatbaar zijn. In april 2012 heeft DNB de fondsen, die niet aan het Quinto-P onderzoek deelnamen, over de uitkomsten en conclusies geïnformeerd. DNB heeft alle pensioenfondsen verzocht kritisch te onderzoeken of er onvolkomenheden voorkomen in de pensioenadministratie en zo nodig herstelmaatregelen te nemen.

Tijdens de migratie naar MAIA wordt het door DNB geïnitieerde Quinto-P-onderzoek meegenomen door middel van zogenaamde maatmanberekeningen. Doel is om een beeld te vormen van de kwaliteit van de administratie, waarbij deelnemersrechten op basis van historische data getoetst worden aan de administratie.

Indien de toetsing met de historische data verschillen aan het licht brengen, worden correcties doorgevoerd in de administratie. Voor een aantal deelnemers met een ingegaan tijdelijk partnerpensioen zijn in dit kader in 2012 verschillen geconstateerd. Het bestuur heeft op basis hiervan besloten om de ingegane tijdelijke partnerpensioenen in 2013 te corrigeren naar de toekomst toe. De toetsing heeft er ook toe geleid dat er een kwalitatieve verbetering in de administratie is doorgevoerd waarbij deelnemers met een afgesplitst bijzonder partnerpensioen deze bedragen voortaan transparant op hun Uniform Pensioen Overzicht kunnen zien.

Incasso

In 2013 zal het bestuur, samen met Syntrus Achmea Pensioenbeheer N.V., bezien op welke punten en op welke manier het incassobeleid van het pensioenfonds kan worden aangescherpt.

2.3.6 Transparantiedocument

Het bestuur van het fonds heeft een transparantiedocument vastgesteld. In 2012 zijn hier geen wijzigingen in aangebracht.

In het Nederlandse pensioenstelsel staan collectiviteit en solidariteit centraal en de handhaving van deze waarden vraagt om transparantie: het bestuur dient verantwoording af te leggen over zijn doen en laten. Daarbij hoort een goed intern toezicht op het functioneren van het bestuur.

Met het transparantiedocument probeert het bestuur alle belanghebbenden op een heldere wijze inzicht te geven in het beleid en de uitvoering daarvan. En ook hoe het bestuur invulling geeft aan begrippen zoals goed pensioenfondsbestuur, verantwoording en intern toezicht. Het transparantiedocument is te vinden op de website van het fonds: www.rijnbinnenvaartpensioen.nl.

2.3.7 Intern toezicht en verantwoordingsorgaan

Visitatiecommissie

Ten minste één keer in de drie jaar wordt het functioneren van het fonds en dat van het bestuur kritisch bezien door onafhankelijke deskundigen. Het bestuur van het pensioenfonds heeft op 29 augustus 2012 een commissie bestaande mevrouw K. Bitter en de heren R.A. Nieuwenhoven en D.M. Swagerman opdracht gegeven om een toetsing op de toepassing van de Principes Pensioenfondsbestuur uit te voeren.

De visitatiecommissie heeft kunnen waarnemen, dat een aantal van de aanbevelingen uit het visitatierapport van 2010 invulling heeft gekregen. De visitatiecommissie vraagt aandacht voor de al langer bestaande structurele problemen, zoals de representativiteit. Indien de sociale partners niet voorzien in een benodigde aanpassing van de pensioenregeling en/of de financiering daarvan, dan zou volgens de visitatiecommissie het bestuur van het pensioenfonds een eigenstandige positie vanuit de eigen verantwoordelijkheid moeten overwegen.

Bijzondere aandachtspunten zijn volgens de visitatiecommissie:

- de representativiteitstoets van het Ministerie van SZW;
- de toeslagambitie;
- de z-score en de performancetoets;
- het opheffen van dekkingstekort en reservetekort;
- de verantwoordelijkheidsverdeling tussen bestuur en adviseur vermogensbeheer, zodanig dat het bestuur voldoende in control is;
- de Investment beliefs van het bestuur;
- de relatie met de deelnemersraad en het verantwoordingsorgaan;
- de vacatures bij het verantwoordingsorgaan;
- het uitbestedingsbeleid;
- de (hoogte van) de pensioenuitvoeringskosten; en
- de frequentie van visitatie.

Het bestuur heeft het rapport en de aanbevelingen met de visitatiecommissie besproken in de bestuursvergadering van 6 december 2012 en heeft besloten om de aandachtspunten van de visitatiecommissie te gebruiken voor het invoeren en toepassen van verbeteringen.

Verantwoordingsorgaan

Het pensioenfonds heeft een verantwoordingsorgaan. Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, het door het bestuur uitgevoerde beleid en de beleidskeuzes voor de toekomst. Het verantwoordingsorgaan legt zijn oordeel ten minste één keer per jaar schriftelijk vast. Dit oordeel en de reactie van het bestuur daarop worden gepubliceerd in het jaarverslag.

In hoofdstuk 3 zijn het oordeel en verslag van het verantwoordingsorgaan over 2012 opgenomen. Tevens is in dat hoofdstuk de reactie van het bestuur opgenomen.

2.3.8 Naleving van de gedragscode

Het pensioenfonds heeft een gedragscode, die moet worden nageleefd door de leden van het bestuur. Doel van deze gedragscode is het stellen van regels en richtlijnen teneinde belangenconflicten tussen het pensioenfonds en betrokkenen te voorkomen. Daarnaast regelt de gedragscode hoe moet worden omgegaan met vertrouwelijke informatie van het pensioenfonds. De gedragscode bevordert de transparantie en zorgt ervoor dat alle verbonden personen, ook voor hun eigen bescherming, duidelijk weten wat wel en wat niet is geoorloofd. Elke verbonden persoon verklaart schriftelijk de gedragscode te zullen naleven. Het Nederlandse Compliance Instituut (NCI) fungeert als externe compliance officer. Vanuit die functie is het NCI verantwoordelijk voor de uitoefening van het toezicht op de naleving van de gedragscode. De compliance officer beoordeelt de correcte naleving van de gedragscode door alle betrokkenen jaarlijks een vragenlijst te verstrekken en te rapporteren over de naleving. De rapportage inzake naleving van de gedragscode over 2012 is in maart 2013 door het bestuur besproken. De compliance officer concludeerde, dat er geen zaken naar voren zijn gekomen waaruit blijkt dat er in strijd is gehandeld met de gedragscode. De compliance officer heeft een aantal aanbevelingen gedaan over het integriteits- en uitbestedingsbeleid, die het bestuur nader uitwerkt.

2.3.9 Deskundigheidsbevordering

Het bestuur is zich bewust van de eisen van deskundigheid in de Pensioenwet en de eisen aan de vormgeving die de "Principes voor goed pensioenfondsbestuur" stellen. Het bestuur onderschrijft de aanbevelingen uit het Plan van Aanpak Deskundigheidsbevordering ("PvAD").

Het bestuur heeft een deskundigheidsplan. Dit plan is in 2012 vernieuwd naar aanleiding van de overgang naar het nieuwe bestuursmodel, zoals dat met ingang van 2013 in werking is getreden voor het pensioenfonds. In het deskundigheidsplan formuleert het bestuur op welke wijze het de deskundigheid wil bevorderen en op peil houden. In 2010 heeft het bestuur een opleiding van Towers Watson gevolgd om deskundigheidsniveau 2 te behalen. In 2013 zal aan de hand van een externe toets het

niveau opnieuw worden vastgesteld. Het bestuur is van mening dat focus moet liggen op een verdere uitbouw van deskundigheid. Om die reden is ook het deskundigheidsniveau 2 voor individuele bestuursleden als vereiste opgenomen.

2.3.10 Zelfevaluatie

De bestuursleden hebben zichzelf in het verslagjaar aan de hand van een ingevulde vragenlijst geëvalueerd. Een externe en onafhankelijke consultant heeft het proces van de evaluatie begeleid. Het functioneren van het bestuur en de bestuursleden is over de volle breedte aan de orde geweest. Tijdens een aparte sessie op 18 oktober 2012 is het bestuur per onderdeel ingegaan op de bevindingen vanuit de ingevulde vragenlijsten en zijn de te nemen acties benoemd. De acties zijn opgenomen in een actielijst. De portefeuillehouders zijn daarin bij de betreffende acties als actiehouders opgenomen. De actielijst zal worden gebruikt als uitgangspunt bij de volgende, jaarlijkse zelfevaluatie.

2.4 Communicatie

Communicatie is een belangrijk onderwerp. In 2013 zal het bestuur weer een nieuw meerjarenbeleidsplan opstellen. Bij de invulling van het communicatiebeleid wordt uitdrukkelijk rekening gehouden met de aanbevelingen van de Autoriteit Financiële Markten (AFM). Ook wordt aandacht geschonken aan de wijze waarop in het kader van het risicomanagement omgegaan moet worden met het communicatievraagstuk.

Het bestuur stelt ieder jaar een communicatiejaarplan op met de daarbij behorende acties. Het pensioenfonds heeft in 2012 de aangesloten werkgevers, de deelnemers en de pensioengerechtigden schriftelijk geïnformeerd over algemene zaken betreffende het pensioenfonds. Het ging hierbij onder meer over de financiële positie van het pensioenfonds, de ontwikkelingen binnen de pensioenregeling, reglementswijzigingen, de premievaststelling en de toeslagverlening.

Wettelijk verplichte informatie

De Pensioenwet bevat uitgebreide informatieverplichtingen voor pensioenuitvoerders. Uit deze verplichtingen volgt dat het pensioenfonds onder meer op de volgende momenten verplichte informatie ten aanzien van de pensioensituatie moet verstrekken:

- aan deelnemers: bij aanvang deelneming en jaarlijks door middel van een uniform pensioenoverzicht (UPO). Medio september 2012 zijn de UPO's aan de deelnemers verzonden;
- aan gewezen deelnemers: bij beëindiging van de deelneming en periodiek (om de vijf jaar). In december 2012 zijn er UPO's verzonden aan gewezen deelnemers. De actuele pensioenaanspraken worden vermeld op het digitaal pensioenoverzicht (www.mijnpensioenoverzicht.nl);
- aan ex-partners: bij scheiding en periodiek (om de vijf jaar), zoals in december 2012;
- aan pensioengerechtigden; bij pensioeningang en periodiek (jaarlijks), zoals in december 2012;
- startbrief bij aanvang van deelname.

De informatieverplichtingen van het pensioenfonds zijn in het pensioenreglement opgenomen, zodat betrokkenen uit dit reglement kunnen opmaken op welke momenten er bepaalde informatie aan hen moet worden verstrekt.

UPO

Het UPO is een belangrijke communicatie-uiting van het pensioenfonds. Om dit moment optimaal te benutten hebben we in de Pensioenflits van mei hieraan aandacht geschonken. In 2012 is een herziene versie van de UPO ontwikkeld waarbij de begrijpelijkheid van de taal centraal staat voor de deelnemer.

Om communicatie/informatie ook vanuit de werkgever naar de medewerker te stimuleren, hebben we voor de werkgevers een digitale toolkit ontwikkeld. Deze toolkit bevat een te downloaden checklist met vragen en antwoorden over het UPO.

Herstelplancommunicatie

Ontwikkelingen in de financiële situatie van het pensioenfonds hebben geleid tot extra communicatie via de website en persoonlijke brieven.

Naar aanleiding van de ontwikkeling van de financiële situatie van het pensioenfonds is er in 2012 een communicatietraject gestart rondom de te nemen maatregelen met betrekking tot het herstelplan.

In februari 2012 hebben alle deelnemers en werkgevers een brief ontvangen met de voorgenomen maatregelen, die voortvloeiden uit de evaluatie van het herstelplan per eind 2011 en de mogelijke kortingsmaatregelen die dit met zich mee kunnen brengen. In februari van 2013 is het definitieve kortingspercentage van 1,5% gecommuniceerd aan alle deelnemers, gewezen deelnemers, gepensioneerden en werkgevers.

Zowel in december 2011 als eind december 2012 zijn brieven verstuurd aan deelnemers, waarin is ingegaan op de wijzigingen in de pensioenregeling, zoals wijziging van het opbouwpercentage (verlaagd respectievelijk verhoogd) en verhoging van de pensioenleeftijd naar 67 jaar.

Daarnaast is (en wordt) op de website extra aandacht geschonken aan het herstelplan en de herstelmaatregelen via extra nieuwsberichten en de maandelijkse dekkingsgraad. Ook zijn er downloads terug te vinden van de brieven, die zijn verstuurd.

Tevens hebben de verschenen Pensioenflitsen (zie ook hieronder) in 2012 zo goed als volledig in het teken van deze onderwerpen gestaan.

Website

In 2012 is de nieuwe website live gegaan. In de nieuwe site is de navigatie sterk verbeterd en is er meer aandacht voor beeld, waardoor de herkenbaarheid voor de branche is toegenomen. De lezer wordt voor meer informatie van de papieren communicatie-uitingen naar de website doorverwezen. Dit verhoogt de bekendheid van de website. Ook is gebruikt gemaakt van digitale innovaties als QR-codes in de nieuwsflits, die de verwijzing naar de website gemakkelijk maken.

Pensioenflits

Deelnemers worden over de ontwikkelingen van het pensioenfonds op de hoogte te gehouden via onder meer de Pensioenflits. De Pensioenflits is in mei en november 2012 verschenen.

De Pensioenflits van mei ging over de financiële positie van het pensioenfonds, met vooral aandacht voor de maatregelen die het fonds nam om weer financieel gezond te worden. Verder is aandacht besteed aan het duurzame beleggingsbeleid van het pensioenfonds.

Ook in de Pensioenflits van november was er aandacht voor de financiële situatie van het pensioenfonds en de mogelijk te nemen kortingsmaatregelen in 2013. Verder zijn onderwerpen als kostentransparantie, langer doorwerken en reglementswijzigingen aan de orde gekomen.

De Pensioenflits is (en wordt) ook ter kennisgeving aan de werkgevers gestuurd.

Naast de Pensioenflitsen voor deelnemers is er in het najaar van 2012 ook gestart met een digitale versie van een nieuwsbrief voor werkgevers. Deze verscheen in 2012 tweemaal. In deze digitale nieuwsbrief wordt ingegaan op de ontwikkelingen van het pensioenfonds en de gevolgen die dit kan hebben voor werkgever én deelnemer. Er is ook ingegaan op de actualiteiten en de maatregelen van de overheid op het onderwerp aanvullend pensioen en AOW.

2.5 Toezichthouder AFM en DNB

Sinds de invoering van de Wet op het financieel toezicht staat het fonds onder toezicht van DNB en van AFM. DNB is belast met het prudentieel toezicht en AFM met het gedragstoezicht. Het prudentieel toezicht richt zich op de financiële soliditeit van financiële ondernemingen en draagt bij aan de stabiliteit van de financiële sector. Het door de AFM uitgeoefende gedragstoezicht richt zich op ordelijke en transparante marktprocessen, zuivere verhoudingen tussen marktpartijen en zorgvuldige behandeling van cliënten van financiële ondernemingen.

2.5.1 Autoriteit Financiële Markten (AFM)

De AFM is als toezichthouder belast met het bevorderen van een zorgvuldige financiële dienstverlening aan consumenten, waaronder het bewaken van de informatie die pensioenfondsen verschaffen ten aanzien van juistheid en begrijpelijkheid. In 2012 heeft de AFM specifiek vragen gesteld aan het pensioenfonds over de verzonden UPO's en de registratie hiervan bij het Pensioenregister. In 2012 hebben alle deelnemers en gewezen deelnemers een UPO ontvangen met uitzondering van de deelnemers met premievrijstelling bij invaliditeit. Deze groep ontvangt in de eerste helft van 2013 alsnog een UPO.

2.5.2 De Nederlandsche Bank (DNB)

DNB heeft in 2012 geen onderzoek gedaan bij het fonds. Er zijn geen dwangsommen of boetes opgelegd aan het fonds. Ook heeft DNB geen aanwijzingen gegeven, geen bewindvoerder aangesteld of bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming.

Financieel crisisplan

Naar de mening van DNB waren veel pensioenfondsen tijdens de kredietcrisis onvoldoende voorbereid op een snelle verslechtering van de financiële positie. Daarom moeten alle pensioenfondsen, als onderdeel van de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN), sinds 2012 een financieel crisisplan opstellen.

Het bestuur heeft het financieel crisisplan begin 2012 opgesteld en per 1 mei 2012 is het onderdeel geworden van de ABTN. Het financieel crisisplan geeft aan welke acties het fonds onderneemt in een crisissituatie en is een ander plan dan het herstelplan. Het herstelplan geeft aan hoe het fonds de huidige financiële positie verbetert. DNB en AFM evalueerden in de loop van 2012 de kwaliteit van financiële crisisplannen. Ze publiceerden in december 2012 een document met voorbeelden van good en bad practices. De toezichthouders verwachten, dat fondsen hun crisisplannen daarmee verbeteren. Het bestuur heeft de good en bad practices ter kennisgeving aangenomen en zal bij de eerstvolgende update van het financieel crisisplan rekening houden met deze aanbevelingen.

Themaonderzoek DNB naar uitbesteding vermogensbeheer

Op 18 oktober 2012 stuurde DNB een brief aan het pensioenfonds over het themaonderzoek 'uitbesteding vermogensbeheer' met daarin een aantal richtlijnen voor door te voeren aanpassingen. Het onderzoek betrof slechts een deel van de uitbestedingsovereenkomsten die begin 2011 van kracht waren. Inmiddels heeft het pensioenfonds een groot aantal wijzigingen doorgevoerd, zoals onder meer de overgang naar indexbeleggen voor aandelen, de aanstelling van een onafhankelijke custodian en hernieuwing van contracten en SLA's met vermogensbeheerders. DNB heeft het pensioenfonds verzocht om vóór 18 april 2013 een voortgangsrapportage in te dienen en om uiterlijk 18 oktober 2013 aanpassingen te hebben afgerond. Het pensioenfonds zal hieraan uiteraard gevolg geven.

2.6 Externe ontwikkelingen

2.6.1 Verhoging pensioenleeftijd, nieuwe fiscale grenzen

Sinds 2010 discussiëren sociale partners en de overheid over een nieuw pensioenstelsel. In juni 2011 sloten sociale partners en de overheid een Pensioenakkoord. Dit Pensioenakkoord betrof zowel de AOW als het aanvullend pensioen. Pensioenregelingen toekomstbestendig maken is het doel: ze moeten stijgende levensverwachting en financiële schokken kunnen opvangen. Over de AOW beslist de overheid. Maar het aanvullend pensioen is een arbeidsvoorwaarde en ligt daarmee voor een groot deel op het terrein van sociale partners. De overheid stelt voor het aanvullend pensioen wel de fiscale grenzen vast. Die grenzen bepalen of en in hoeverre het pensioen fiscaal ondersteund wordt.

Bij een nieuw pensioenstelsel horen nieuwe communicatieregels. Het perspectief van de deelnemer staat centraal. Er komen meer mogelijkheden voor pensioenfondsen om van hun communicatie maatwerk te maken en te werken met digitale communicatie. Deze regels komen te zijner tijd in de Pensioenwet.

2.6.2 Verhoging AOW leeftijd

Sinds 1 april 2012 gaat de AOW in vanaf de 65ste verjaardag in plaats van de eerste dag van de maand waarin de verjaardag valt.

In het Pensioenakkoord waren afspraken gemaakt over de verhoging van de AOW-leeftijd. Maar bij de behandeling van de begroting voor 2013 besloot de overheid om de AOW-leeftijd sneller te verhogen dan in het Pensioenakkoord was afgesproken. De afspraken uit dit begrotingsakkoord zijn al in wetgeving neergelegd. De Eerste Kamer stemde namelijk op 10 juli 2012 in met deze versnelde verhoging van de AOW-leeftijd en met verhoging van de fiscale pensioenrichtleeftijd naar 67 jaar per 2014. De AOW-leeftijd gaat vanaf 1 januari 2013 stapsgewijs omhoog.

In september werden verkiezingen voor de Tweede Kamer gehouden. PvdA en VVD spraken in het regeerakkoord van het Kabinet Rutte II af om de AOW-leeftijd nog iets sneller te verhogen. Hierdoor zou de AOW-leeftijd al in 2021 op 67 jaar komen te liggen. De afspraken uit het regeerakkoord zijn nog niet in de wetgeving vastgelegd.

Bij de in juli aangenomen verhoging van de AOW-leeftijd hoort een overgangsregeling in de vorm van een voorschotregeling. Bij het regeerakkoord werd voor mensen met een laag inkomen (tot 150% van het wettelijk minimum loon) een overgangsregeling aangekondigd. Deze regeling heeft het karakter van een bijstandsregeling.

Door de stapsgewijze leeftijdsverhogingen in de AOW sluiten de pensioenleeftijd en de AOW-leeftijd vanaf 2013 niet meer op elkaar aan. Dat vraagt om meer flexibiliteit van de pensioenfondsen in de uitvoering van hun pensioenregelingen.

Sociale partners hebben eind 2012 besloten om de pensioenregeling vanaf 1 januari 2013 te wijzigen. Hierdoor is de ingangsdatum voor de pensioenuitkering uiterlijk de eerste dag van de maand waarop de deelnemer 67 jaar geworden. Door de pensioeningangsdatum te vervroegen kan een deelnemer zijn pensioen laten aansluiten op zijn AOW-ingangsdatum.

2.6.3 Minder fiscale mogelijkheden opbouw pensioen

Bij de behandeling van de begroting voor 2013 besloot de overheid de fiscaal maximale opbouw voor pensioen per 1 januari 2014 met 0,1% te verlagen. Het maximale opbouwpercentage is dan 2,15% voor middelloon en 1,9% voor eindloon. Dit besluit is in wetgeving neergelegd. Vanwege de op 15 januari 2013 door het bestuur genomen besluiten, is het niet noodzakelijk om de pensioenregeling per 1 januari 2014 aan te passen.

In oktober sloten PvdA en VVD het regeerakkoord van het Kabinet Rutte II. Hierin staat dat er een fiscaal maximale pensioenopbouw van 1,75% komt voor een middelloonregeling en 1,5% voor een eindloonregeling. Daarnaast is er een bovengrens van EUR 100.000,00 salaris ingesteld voor de fiscale aftrekbaarheid van de premiebijdragen voor de aanvullende pensioenen. Dit besluit is nog niet in wetgeving vastgelegd. Waarschijnlijk worden deze regels per 1 januari 2015 van kracht.

2.7 Nieuwe financiële opzet pensioenfondsen

2.7.1 Nieuw financieel toetsingskader voor pensioenfondsen

De financiële regels voor pensioenfondsen staan in het Financieel Toetsingskader (FTK). Dat FTK is weer onderdeel van de Pensioenwet. Werknemers verwachten een pensioen dat hoger wordt bij inflatie. Maar de regelingen zijn feitelijk niet zo opgezet. Dat geeft een verwachtingskloof. Voor het pensioenfonds is de pensioenbelofte bovendien moeilijker waar te maken door de lage rente en de stijgende levensverwachting. Ook is de volatiliteit van de beleggingsmarkten de laatste jaren sterk toegenomen. De buffers van pensioenfondsen moeten omhoog om de huidige zekerheidsmaat wel waar te maken. Sociale partners en de overheid spraken daarom over nieuwe financiële regels voor pensioenfondsen. De overheid werkt de afspraken uit in de nieuwe regels van het FTK.

2.7.2 Pas in 2015 nieuw FTK

Eind 2012 zijn de contouren van een nieuw FTK nog niet helder. Er is al wel een Hoofdpijnnota waarin de uitgangspunten van het nieuwe FTK staan. Dat nieuwe FTK zou op 1 januari 2014 ingaan, maar eind november werd de invoering met een jaar uitgesteld naar 1 januari 2015. De huidige regels blijven daardoor een jaar langer van kracht.

Wat verandert er vanaf 2015? Er komen twee soorten pensioenregelingen. Ten eerste een regeling die uitgaat van een uitkering inclusief een jaarlijkse verhoging ter compensatie van de inflatie. Maar bij deze pensioenuitkering staat van tevoren minder vast

hoe hoog de pensioenuitkering is. Deze ademt namelijk mee met de resultaten op de beleggingen en ontwikkelingen ten aanzien van de levensverwachting. We noemen dit een reëel pensioencontract.

Daarnaast komen er regelingen die een vaste pensioenuitkering toezeggen. Dit heet een nominaal contract. Dat lijkt op de huidige pensioenregelingen. Maar de regels worden strenger. Daarmee wordt beoogd dat het minder vaak voor komt dat de toegezegde pensioenuitkering verlaagd moet worden. Maar de kans dat een pensioenfonds een inflatiecorrectie kan geven wordt hierdoor ook lager. En deze pensioenregelingen zouden ook de ontwikkeling ten aanzien van de levensverwachting kunnen verwerken. De koopkracht van een dergelijk pensioen kan daardoor lager zijn.

Het bestuur heeft besloten om samen met sociale partners in 2013 aan de slag te gaan met de keuze voor een nieuw pensioencontract. Ook de toekomstplannen voor het fonds spelen hierbij een belangrijke rol.

2.7.3 Eerste aspecten nieuw FTK wel in 2012 van kracht

In september 2012 werden al wel aspecten uit het nieuwe FTK in stelling gebracht om het verlagen van pensioenuitkeringen te beperken. Eén van de (verplichte) maatregelen is de vervanging van marktrentes in de rentetermijnstructuur voor langere looptijden door een extrapolatie naar een Ultimate Forward Rate (UFR). Door het gebruik van deze methodiek is de dekkingsgraad van het fonds gestegen.

2.8 Europa

2.8.1 Hogere kosten door Europese belasting

De Europese Commissie wil een Europese belasting heffen op financiële transacties, de Financial Transaction Tax (FTT). Deze FTT komt er niet EU-breed. Op 14 februari heeft de Europese Commissie een nieuw voorstel voor een FTT-richtlijn gepubliceerd waarmee elf landen via de weg van een “enhanced procedure” binnen de EU-context verder willen gaan. Het voorstel geldt dan alleen voor die elf landen: België, Duitsland, Estland, Griekenland, Spanje, Frankrijk, Italië, Oostenrijk, Portugal, Slovenië en Slowakije. In dit voorstel komt – anders dan Nederland wilde – geen uitzonderingspositie voor pensioenfondsen. Resultaat zal zijn dat de FTT in de voorgestelde vorm alleen voor deze elf landen geldt, maar ook dat iedereen die direct of indirect met personen of instellingen uit deze landen handelt toch met deze FTT te maken krijgt. Ook Nederlandse pensioenfondsen zullen als gevolg daarvan te maken krijgen met kostenverhogingen.

2.9 Pensioenparagraaf

2.9.1 Kenmerken van de pensioenregeling³

Verplichtstelling

Deelname aan de pensioenregeling is verplicht voor alle werknemers, die krachtens een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht in loondienst zijn van een werkgever en die krachtens dit dienstverband:

- a) werkzaam zijn op vaartuigen, die gebruikt worden ten behoeve van de nationale en/of internationale binnenscheepvaart (met uitzondering van de zogenaamde opstapper), dan wel
- b) belast zijn met werkzaamheden van laden en lossen en van onderhoud en reparatie van de vaartuigen van de werkgever mits op hem Nederlandse loon- en arbeidsvoorwaarden van toepassing zijn of worden toegepast;

De verplichting om in het pensioenfonds deel te nemen begint op de eerste dag van de maand, waarin de 21-jarige leeftijd wordt bereikt.

Pensioenregeling

In 2007 is de nieuwe pensioenregeling in werking getreden. De belangrijkste kenmerken van deze pensioenregeling worden hieronder weergegeven.

³ Dit is een beknopte omschrijving van de pensioenregeling. Hieraan kunnen geen rechten worden ontleend.

Ouderdomspensioen

Het ouderdomspensioen is gebaseerd op een loonafhankelijke opbouwregeling (middelloonregeling). De regeling staat toe om binnen bepaalde grenzen zelf het tijdstip van uittreden te bepalen. De basis van de opbouwregeling is de pensioengrondslag. De pensioengrondslag is het pensioengevend salaris inclusief alle vaste en variabele loonbestanddelen minus de franchise. De franchise voor 2012 is vastgesteld op EUR 17.424,00.

Het opbouwpercentage van het ouderdomspensioen in 2012 bedraagt 1,43% (2013: 1,57%). In 2011 was het opbouwpercentage nog 1,842%. De verlaging per 1 januari 2012 was een maatregel in verband met het noodzakelijke herstel van de financiële positie van het pensioenfonds.

Omzetting tijdelijk ouderdomspensioen naar levenslang ouderdomspensioen

Het bestuur heeft in 2011 besloten het opgebouwde tijdelijk ouderdomspensioen om te zetten naar levenslang ouderdomspensioen. De omzetting heeft op basis van actuariële gelijkwaardigheid plaatsgevonden. De deelnemers die hiervoor in aanmerking kwamen zijn in 2012 hiervoor benaderd per brief. Bijna alle deelnemers die een tijdelijk ouderdomspensioen hadden opgebouwd, hebben dit omgezet naar levenslang ouderdomspensioen.

Partnerpensioen

Het partnerpensioen is gebaseerd op opbouwbasis. Gedurende het actieve dienstverband is een partnerpensioen verzekerd van 70% van het bereikbare ouderdomspensioen, waarbij in geval van overlijden in 2012 of in 2013 uitgangspunt is, dat het niveau van eind 2011 (toen nog het hogere opbouwpercentage van 1,842% gold) van toepassing is voor deelnemers die al op dat moment deelnamen aan de pensioenregeling. Het is mogelijk het opgebouwde partnerpensioen in te ruilen voor extra ouderdomspensioen. Deze herschikking of uitruil is mogelijk bij beëindiging van het dienstverband of bij pensionering. Er is sprake geweest van een periode waarin het partnerpensioen op risicobasis was verzekerd. Hierdoor kan het partnerpensioen lager zijn dan 70% van het ouderdomspensioen. De hoogte van het uiteindelijke partnerpensioen hangt dan af van de historie van de opbouw van het partnerpensioen en de gemaakte keuzes op de pensioeningangsdatum en uitdiensttreding voor uitruil van ouderdomspensioen in partnerpensioen.

Partnerpensioen wordt toegekend vanaf de eerste dag van de maand van overlijden van de (gewezen) deelnemer of gepensioneerde en wordt uitgekeerd tot het einde van de maand van overlijden van de partner.

Wezenpensioen

Als een (gewezen) deelnemer of gepensioneerde overlijdt, bestaat er voor de kinderen recht op wezenpensioen. Als de overledene vóór het overlijden een premiebetalende werknemer was, ontvangt het kind 14% van het ouderdomspensioen. Het wezenpensioen wordt toegekend vanaf de eerste dag van de maand van overlijden van de deelnemer tot einde van de maand waarin de 18^e (voor studerende kinderen de 27^e) verjaardag van het kind valt. Het wezenpensioen eindigt voorts op de laatste dag van de maand, waarin het kind overlijdt.

Overgangsregeling 2007 – voorwaardelijk pensioen

Op basis van het Sociaal Akkoord van 2004 heeft het pensioenfonds een voorwaardelijke toezegging gedaan, waarbij de toekenning en financiering plaatsvinden tot 1 januari 2021. De overgangsregeling 2007 waarin deze voorwaardelijke toezegging is vastgesteld is opgenomen in het pensioenreglement.

Door sociale partners in de bedrijfstak Rijn- en Binnenvaart is in 2008 en 2009 overleg gevoerd over wijziging van de overgangsregeling. De gewijzigde regeling werd in 2009 met terugwerkende kracht tot 1 juli 2008 ingesteld.

De overgangsregeling 2007 voorziet in een voorwaardelijke extra toekenning van ouderdomspensioen en 70% partnerpensioen. Deze voorwaardelijke toekenning van ouderdomspensioen bedraagt maximaal 23% van de opgebouwde aanspraak op ouderdomspensioen (bij pensioenleeftijd 65 jaar) per 1 januari 2007. De voorwaarden waaraan moet worden voldaan, zijn vastgelegd in het pensioenreglement. De belangrijkste voorwaarden zijn:

- deelnemer zijn op 31 december 2006 en 1 januari 2007 én
- onafgebroken deelnemer blijven tot 1 januari 2021 of, als de werknemer eerder met pensioen gaat, deelnemer blijven tot de pensioeningangsdatum.

Indien de deelnemer overlijdt vóór 1 januari 2021 wordt het partnerpensioen uit de overgangsregeling onvoorwaardelijk aan de partner toegekend op het moment van overlijden. De methodiek voor de vaststelling van de reserve is ter bespreking met sociale partners en leidt mogelijk tot een aanpassing in 2013.

Pensioenpremie 2012

Onderdeel	Heffingsgrondslag	Reglementair te heffen premie %	Werkgeversdeel	Werknemersdeel
Pensioenregeling	Pensioengrondslag	19,49	12,99	6,50
Overgangsregeling*	Pensioengrondslag	6,13	3,71	2,42

* In de overgangsregeling is in 2012 50% van de premie bestemd voor de financiële versterking van het pensioenfonds

Garantieregeling 2002

In de jaren 2002 tot 2007 kende de pensioenregeling een pensioenleeftijd van 63 jaar. Bij het verlagen van de pensioenleeftijd van 65 naar 63 jaar in 2002 is de garantieregeling 2002 ingevoerd die ervoor zorgde dat de deelnemer onder bepaalde voorwaarden aanspraak bleef houden op het op 31 december 2001 te bereiken ouderdoms- en partnerpensioen. De regeling beoogde met name het missen van de twee jaar pensioenopbouw tussen 63 tot 65 jaar te compenseren, voor het ouderdompensioen en het partnerpensioen.

Ouderdompensioen

De pensioenleeftijd is vanaf 2007 van 63 naar 65 jaar gebracht. Vanaf 2007 vond er derhalve in de pensioenregeling weer pensioenopbouw plaats tot 65 jaar. Hierdoor werd de garantieregeling 2002 voor het ouderdompensioen overbodig; dit deel van de garantieregeling 2002 is daarom vanaf 2007 beëindigd. Het door de deelnemer opgebouwde ouderdompensioen in de garantieregeling 2002 tussen 1 januari 2002 en 31 december 2006 blijft gehandhaafd.

Partnerpensioen

De garantieregeling 2002 voorzag eveneens in een garantie van het op 31 december 2001 te bereiken partnerpensioen bij overlijden vóór de 65-jarige leeftijd. Dit deel van de garantieregeling 2002 is van kracht gebleven, omdat hieruit nog steeds toekenning van partnerpensioen kan voortvloeien. Dit is het geval als het partnerpensioen in de huidige pensioenregeling lager zou uitvallen dan het op 31 december 2001 te bereiken partnerpensioen (zijnde 80% van het toen geldende ouderdompensioen). Daarboven omvat de garantie tevens het tijdelijk partnerpensioen zijnde 20% van het toen geldende ouderdompensioen. Het partnerpensioen wordt dan aangevuld tot het te bereiken partnerpensioen en tijdelijk partnerpensioen op 31 december 2001.

Voorwaarden garantieregeling 2002

De belangrijkste voorwaarde voor het ouderdompensioen vanuit de garantieregeling 2002 is dat de werknemer op 31 december 2001 en op 1 januari 2002 deelnemer was in het pensioenfonds.

De voorwaarde die geldt voor het partnerpensioen vanuit de garantieregeling is dat op het moment van overlijden van de deelnemer, hij nog deelnemer was in het pensioenfonds en de 65-jarige leeftijd nog niet had bereikt.

Toeslagbeleid

Het bestuur beslist jaarlijks – indien en voor zover de financiële toestand van het pensioenfonds dit toelaat en gehoord de actuaaris – in hoeverre pensioenen en pensioenaanspraken worden aangepast. De pensioenen en pensioenaanspraken worden jaarlijks verhoogd met maximaal 70% van de stijging van de consumentenprijsindex (afgeleide cpi periode oktober-oktober) zoals vastgesteld door het CBS. Het bestuur kan besluiten toeslagen die in voorgaande jaren niet zijn verleend alsnog toe te kennen. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen bestemmingsreserve gevormd en wordt geen premie betaald. De te verlenen toeslag wordt gefinancierd uit het beleggingsrendement.

De financiële positie van het pensioenfonds is gedurende een groot aantal jaren zodanig dat geen toeslagen zijn verleend. Het bestuur van het pensioenfonds heeft dit in 2012 voorgelegd aan sociale partners. Sociale partners hebben overeenstemming bereikt om de toeslagambitie naar beneden bij te stellen van 100% naar 70%.

Het bestuur heeft besloten de pensioenen en de pensioenaanspraken per 1 januari 2013 niet te verhogen.

Inhaaltoeslag

Het pensioenfonds had per 31 december 2012 een toeslagachterstand.

De achterstand op de toeslagverlening vanaf 2002 bedraagt ultimo 2012 cumulatief 22,2% (ultimo 2011: 19,82%). Zodra de financiële positie dit toelaat kan het bestuur eventueel besluiten tot het verlenen van inhaaltoeslag.

Nieuwe pensioendatum vanaf 1 januari 2013

Eind 2012 hebben sociale partners afspraken gemaakt over aanpassingen in de pensioenregeling in 2013. Vanaf 1 januari 2013 wordt pensioen opgebouwd tot 67 jaar (2012: 65 jaar). Alle pensioenaanspraken opgebouwd tot en met 31 december 2012 worden per 1 januari 2013 collectief omgezet naar pensioenaanspraken op basis van de nieuwe reglementaire pensioendatum van 67 jaar. Verder is de franchise voor 2013 door het bestuur vastgesteld op EUR 17.769,00.

2.10 Uitvoeringskosten

Het pensioenfonds maakt voor het uitvoeren van de pensioenregeling diverse kosten. Globaal kunnen deze kosten worden onderverdeeld in kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling en kosten van het vermogensbeheer.

De kosten van het vermogensbeheer worden nader toegelicht in de beleggingsparagraaf (paragraaf 2.12.5).

Onderstaand is in dit kader een uitgebreide rapportage over de kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling opgenomen.

De kosten worden gepresenteerd overeenkomstig de aanbevelingen van de Pensioenfederatie. Hierdoor kunnen de kosten die pensioenfondsen maken, eenvoudig met elkaar worden vergeleken.

De kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling bedragen voor 2012 EUR 2.201 (2011: EUR 2.217).

De uitsplitsing van deze kosten is onderstaand weergegeven, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen kosten die toegerekend worden aan vermogensbeheer en kosten die toegerekend worden aan pensioenbeheer. Deze uitsplitsing was in het jaarverslag van 2011 nog niet toegepast.

Kosten per categorie (x EUR 1.000)	Pensioenbeheer	Vermogensbeheer	Totaal 2012	Totaal 2011
bestuurskosten	99	33	132	107
administratiekosten	1214		1214	1339
bestuursbureau	373	105	478	360
controle- en advieskosten (excl. accountant)	359	40	399	272
accountantskosten	59	7	65	42
contributies en bijdragen	43	5	48	49
overig	<u>54</u>	<u>8</u>	<u>62</u>	<u>48</u>
	2201	197	2398	2217

In 2012 geeft dit omgerekend naar kosten per deelnemer en pensioengerechtigde een bedrag van EUR 335,00. In het jaarrapport van 2011 was opgenomen dat de kosten EUR 334,00 waren. De deelnemers die een invaliditeitspensioen ontvangen (61) waren echter niet meegenomen in die berekening. De feitelijke kosten per deelnemer en pensioengerechtigde in 2011 komen dan uit op EUR 331,00. Er is sprake van een toename van de kosten per deelnemer omdat het aantal deelnemers en pensioengerechtigden met 137 is afgenomen ten opzichte van 2011. De vaste kosten worden dus over minder deelnemers verdeeld. Daarnaast zijn de totale uitvoeringskosten toegenomen met EUR 181. In 2011 was nog sprake van een niet volledig jaar ten aanzien van de kosten van het bestuursbureau. Daarnaast zijn de adviseurskosten in 2012 toegenomen, onder meer door uitbestede werkzaamheden op het gebied van de inrichting van de nieuwe governance, de representativiteit, zelfevaluatie en kosten van visitatie. Omdat in 2011 de uitvoeringskosten die betrekking hadden op vermogensbeheer nog niet afgesplitst waren van de totale uitvoeringskosten, heeft dat in 2012 geleid tot een verlaging van de uitvoeringskosten voor pensioenbeheer. Per saldo zijn de kosten per deelnemer licht

gestegen (met EUR 1,00).

Als de kosten over alle deelnemers, dus inclusief gewezen deelnemers, worden omgerekend dan zijn de kosten per deelnemer EUR 135,00.

Het bedrag aan uitvoeringskosten bestaat uit:

- kosten deelnemer;
- kosten werkgever;
- kosten bestuur en financieel beheer.

De kosten deelnemer hebben betrekking op alle werkzaamheden die de administratie van het pensioenfonds verricht om de pensioenaanspraken te administreren, de uitkeringen van de pensioengerechtigden te verzorgen en alle deelnemers en gerechtigden te informeren. Te denken valt hierbij aan het verwerken van waardeoverdrachten, het afkopen van kleine pensioenen, het toekennen van pensioenen en de communicatie met alle doelgroepen (helpdesk, website, pensioenplanner, nieuwsbrief, Uniform Pensioenoverzicht, start- en stopbrief enzovoorts).

De kosten werkgever hebben betrekking op alle activiteiten die voortvloeien uit het beheer van het bestand van aangesloten werkgevers, de aanlevering en verwerking van de werknemersgegevens, het opleggen en innen van de pensioenpremies en het onderhouden van de contacten met die werkgevers.

De kosten bestuur en financieel beheer hebben betrekking op de bestuurlijke kosten (bestuur, commissies, deelnemersraad, verantwoordingsorgaan en de kosten van het Bestuursbureau), het voeren van het secretariaat, het opstellen van het jaarverslag en het samenstellen van financiële rapportages, de kosten van het wettelijk toezicht (De Nederlandsche Bank en Autoriteit Financiële markten) en de advies- en controlekosten (actuarissen, accountant, andere adviseurs).

2.11 Actuariële analyse

2.11.1 Actuariële analyse

De actuariële analyse van het saldo van baten en lasten kan als volgt worden weergegeven:

	2012	2011
	EUR	EUR
Premieres resultaat	7.221	5.802
Interestresultaat	35.733	-27.794
Overige resultaten		
Waardeoverdrachten	-41	13
Kanssystemen	3.965	3.047
Uitkeringen	-398	-166
Voorwaardelijke toeslagverlening	0	0
Kosten	-717	-625
Incidentele mutaties	-1.054	-4.780
Wijziging grondslagen	-18.906	<i>n.v.t.</i>
Kortingsbesluit	8.431	<i>n.v.t.</i>
Andere oorzaken	-2	0
	-8.722	-2.511
Totaal saldo van baten en lasten	34.232	-24.503

2.11.2 Uitkomsten van de solvabiliteitstoets

Het vereist eigen vermogen bedraagt 13,3% van de technische voorzieningen. Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt 4,5% van de technische voorzieningen. Het minimaal vereist eigen vermogen is meer dan de aanwezige solvabiliteit. Er is sprake van een dekkingstekort.

Voor de berekening van het vereiste eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van het standaardmodel van DNB.

2.11.3 Oordeel van de waarmede actuaire over de financiële positie

Het oordeel van de waarmede actuaire over de financiële positie van het pensioenfonds is opgenomen in paragraaf 5.3.

2.12 Beleggingsparagraaf

2.12.1 Inleiding

Per einde 2012 wordt door het pensioenfonds dienstverlening afgenomen van de volgende vermogensbeheerders:

- Syntrus Achmea Real Estate & Finance (SAREF)
- F&C Netherlands (F&C)
- Vanguard
- The Index People

Het bestuur heeft, onder meer in de vorm van een service level overeenkomst en het instellen van een beleggingscommissie/portefeuillehouders, maatregelen getroffen om toezicht te kunnen uitoefenen op de activiteiten van de vermogensbeheerders. Hierbij is met name het monitoren van het beleggen binnen de mandaten van het bestuur van belang. Bovendien wordt hierbij aandacht gegeven aan de aard, juiste interpretatie en uitvoering van beleggingen in lijn met de uitkomsten zoals de ALM-studie die door het bestuur periodiek wordt gemaakt en/of herijkt. Het pensioenfonds heeft bij de selectie van haar

vermogensbeheerders rekening gehouden met haar maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid. De vermogensbeheerders verstrekken interne beheersingsrapportages.

2.12.2 Jaaroverzicht 2012

Schuldencrisis

De Europese schuldencrisis bleef ook in 2012 het thema dat de financiële markten beheerste. Het jaar begon met oplopende zorgen over de situatie in Spanje en Italië. Ook werd Frankrijk steeds vaker genoemd als mogelijk volgende probleemland. In juli deed ECB president Draghi de toezegging om alles te doen wat nodig is om de euro te redden. Deze uitspraak markeerde een keerpunt in het sentiment en vertrouwen in de Eurozone. Overigens betekent dit niet het einde van de Europese schuldencrisis. Vooral vanuit de Duitse Bundesbank klinkt het geluid dat het oplossen van alle onderliggende problemen nog jaren kan duren.

Obligatie- en geldmarkten

De kapitaalmarktrentes bleven ook in 2012 zeer laag, met name in de Europese kernlanden. Begin 2012 verloren kernlanden Frankrijk en Oostenrijk bij ratingbureau S&P hun AAA rating. Het aantal kernlanden met een AAA rating van alle ratingbureaus is hiermee afgenomen tot vier (Duitsland, Nederland, Luxemburg, Finland). Opvallend is dat het renteverskil tussen Frankrijk en Duitsland als gevolg hiervan niet toenam maar gedurende het jaar juist afnam. In 2011 was de onzekerheid over het voortbestaan van de eurozone - en daarmee ook van de kernlanden - al sterk toegenomen in de perceptie van de kapitaalmarkt. Dit is goed zichtbaar in de zogenaamde risicopremie op verzekeringen tegen wanbetaling (CDS spread), die moet worden betaald voor het verzekeren van staatsobligaties van deze landen. Na de aankondiging van Draghi kalmeerde de markten, dit deed de risicopremies afnemen. Dit gold zowel voor de 'kernlanden' als voor de perifere landen. Een lagere risicopremie heeft over het algemeen een lagere rente tot het gevolg. In 2012 daalden de rentes dan ook verder naar nieuwe laagtereconds. Naast de gedaalde risicopremie is eveneens van grote invloed dat de verwachtingen voor de economische groei in de Eurozone gedurende 2012 sterk zijn afgenomen.

Aandelenmarkten

Na een optimistisch einde van 2011 was ook de start van 2012 positief voor aandelenmarkten. In het voorjaar was er enige twijfel over de schuldencrisis in Europa met als gevolg een correctie, vanaf de zomer tot aan het einde van het jaar presteerden aandelenbeurzen goed. Hieronder is een tabel opgenomen waarin de indexstanden weergegeven worden in lokale valuta.

	1 januari	Hoogste stand 2012	Laagste stand 2012	31 december	Rendement (excl. dividend)
EuroStoxx 50	2.370	2.660	2.069	2.636	11%
MSCI Emerging Markets	917	1.080	882	1.055	15%
S&P 500	1.244	1.445	1.244	1.413	14%
MSCI World	1.186	1.151	1.352	1.338	13%

Hypotheke

In 2012 waren de financieringsmogelijkheden binnen de zakelijke hypotheekmarkt beperkt. De marges op commerciële vastgoedfinancieringen bleven hoog als gevolg van hoge risicopremies en fundingkosten. Na een slecht 2011 was ook 2012 een matig jaar voor het zakelijke hypotheekfonds. Het rendement was zeer beperkt positief maar bleef wel achter bij de benchmark. Ook de omzet op particuliere hypotheekmarkt vertoonde in 2012 geen herstel. De marges bleven hoog. Gezien de hoge marges en voor de hypotheekverstrekker gunstige voorwaarden heeft het bestuur in 2012 besloten om de portefeuille particuliere hypotheek uit te breiden. Door de hoge marge op hypotheek en de lage verliezen op de portefeuille werd een positief rendement behaald. Door de licht stijgende marges bleef het resultaat wel achter bij de benchmark, die uitgaat van de risicovrije rentevoet.

Vastgoed

Begin 2012 is een verzoek tot uittreding uit het Achmea Realty Fund – Europe en Achmea Realty Fund – Asia gedaan. Het belang van het pensioenfonds in deze twee fondsen was met net geen EUR 10 miljoen gering. De reden dat tot verkoop is besloten hangt

samen met de geringe omvang van de participaties en de beperkte verhandelbaarheid van de participaties. Hierbij speelde ook een rol dat deze fondsen op hun beurt beleggen in andere vastgoedfondsen. Deze getrapte structuur maakt het voor het bestuur complexer om de belegging in voldoende mate te controleren. De geringe liquiditeit heeft ervoor gezorgd dat in 2012 slechts ten delen kon worden uitgetreden, de overige participaties zijn aangemeld voor verkoop bij de volgende verkoopgelegenheid, deze is in maart 2013.

Valuta en grondstoffen

De Euro verloor in de eerste helft van 2012 in waarde tegenover de Dollar. Ook voor de koers van de Euro kwam het keerpunt met de uitspraak van Draghi over het redden van de Euro. De koers van de Euro liep weer op tegenover de Dollar en sloot het jaar zelfs iets hoger dan het begin van het jaar.

Na een turbulent 2011 bleek 2012 een rustig jaar voor grondstofprijzen en edelmetalen. Grondstoffen werden iets goedkoper in de eerste helft van het jaar en liepen daarna weer op om nagenoeg onveranderd het jaar af te sluiten. Ook edelmetalen lieten een vergelijkbaar beeld zien. Na jaren van een snel oplopende goudprijs eindigde deze fractioneel hoger.

Beleggings- en renteafdekkingbeleid

Het bestuur heeft haar strategisch beleggingsbeleid en de beleggingsrisico's over 2012 gehandhaafd ten opzichte van 2011.

Tevens is het strategische afdekkingpercentage van 75% van de verplichtingen gedurende 2012 gehandhaafd. Beide elementen sluiten aan op de meest recente ALM studie. Het bestuur kiest ervoor om het risicoprofiel van het fonds te handhaven, om zo invulling te geven aan de lange termijn doelstelling van waarde vaste pensioenen.

Binnen de strategische mix zijn enkele wijzigingen aangebracht. De vastgoedbeleggingen daalden licht in waarde. Door de stijging van de totale waarde van de beleggingsportefeuille daalde het procentuele deel van de portefeuille dat belegd is in vastgoed.

Gezien het illiquide karakter koos het bestuur ervoor om in 2012 geen extra vermogen naar vastgoed te alloceren. De beleggingen in grondstoffen zijn in zijn geheel verkocht. Grondstoffen maakten met ongeveer 1% een zeer klein deel uit van de beleggingsportefeuille. Daarnaast is er nog steeds geen eenduidig beeld welk gevolg het beleggen in grondstoffen heeft op de hoogte van voedselprijzen hetgeen heeft meegewogen in de beslissing van het bestuur.

In aanloop van de transitie naar de nieuwe afdekmethodiek van het renterisico zijn de liquide middelen per jaar ultimo tijdelijk hoger dan gebruikelijk.

De beleggingsportefeuille is verder op orde gehouden middels herbalancering hierbij zijn geen majeure tactische beleggingsbeslissingen genomen.

Wegingen	ALM	Beleggingsplan 2012	Bandbreedte	Feitelijk
Vastrentende waarden	50%	54,7%	45 tot 55%	54,2%
Aandelen	26%	27,1%	23 tot 29%	29,0%
Direct vastgoed *	17%	11,0%	10 tot 20%	9,0%
Opportunities	7%	7,3%	0% tot 10%	5,5%
Cash en overige	0%	0,0%	-1 tot 5%	2,3%

Vergroting grip op de beleggingen

In 2012 heeft het bestuur veranderingen in gang gezet om de grip op de beleggingen te vergroten. In 2010 werd hiervoor een start gemaakt met het verbeteren van de governance en vereenvoudiging van het beheer van de beleggingen. In 2011 heeft het bestuur besloten om KasBank aan te stellen voor de centrale rapportage en bewaarneming van haar beleggingen.

In april 2012 heeft het bestuur een eerste studie laten uitvoeren naar de huidige methodiek om het renterisico van het fonds af te dekken. Uit deze eerste studie kwam naar voren dat de huidige oplossing niet langer voldeed aan de vereisten van het bestuur. Vervolgens is een studie uitgevoerd naar de alternatieve oplossingen. Hierbij is gekeken naar de mogelijkheden tot het vergroten van inzicht in de resultaten, het verlagen van de kosten, een betere stuurbaarheid en het verminderen van het gebruik van derivaten. Gaandeweg het proces werd duidelijk dat het de beste oplossing gerealiseerd kon worden door zelf de regie in handen te nemen en losse diensten in te kopen. In het najaar is een uitgebreid transitieplan opgesteld wat uiteindelijk heeft geresulteerd in een transitie in februari 2013.

2.12.3 Beleggingscategorieën, beheerders en benchmarks

De portefeuilleonderdelen en benchmarks worden beheerd zoals hieronder aangegeven.

Vastrentende waarden

Subcategorie	Beheerder	Benchmark
Zakelijke hypotheke	SAREF	Barclays Capital Customized Swap index 2-4 jaar
Particuliere hypotheke	SAREF	Barclays Capital Customized Swap index 4-6 jaar
Zero Coupon Bonds	Index People	Portefeuille rendement
LDI Fondsen	F&C	Portefeuille rendement
Long duration bonds	Index People	Barclays Capital Euro Aggregate Treasury 10jaar+ index
Global Credits	F&C	50% Barclays Capital US Credit Index (euro hedged) 50% Barclays Capital Euro Aggregate Credit index

Aandelen

Subcategorie	Beheerder	Benchmark
Aandelen wereldwijd SRI	Vanguard	FTSE All World Developed
Aandelen opkomende landen	Vanguard	MSCI Emerging Markets Index

Direct vastgoed

Subcategorie	Beheerder	Benchmark
Woningen	SAREF	ROZ/IPD NL Property index totaal sector index
Winkels	SAREF	ROZ/IPD NL Property index totaal sector index
Kantoren	SAREF	ROZ/IPD NL Property index totaal sector index
Industrieel vastgoed	SAREF	ROZ/IPD NL Property index totaal sector index
Europa	SAREF	INREV
Azië	SAREF	Samengestelde IPD obv landenweging fonds

Opportunities

Subcategorie	Beheerder	Benchmark
Global Convertibles	F&C	UBS Customized Global Focus index
Commodities	F&C	Goldman Sachs Commodity index (100% hedged)

Performance 2012

In 2012 behaalde de beleggingsportefeuille een totaalrendement van 15,23%. Dit rendement viel lager uit dan dat van de benchmark. De door het pensioenfonds gehanteerde benchmark rendeerdte in 2012 16,92%. Het verschil tussen het rendement van de portefeuille en de benchmark bedroeg hiermee 1,69%. Een deel van de underperformance heeft betrekking op de gemaakte vermogensbeheerkosten en een deel kwam door een underperformance in de vastgoed- en hypotheekportefeuille. Er was ook sprake van verschillen in de wegging van de beleggingscategorieën in de portefeuille ten opzichte van de benchmark.

2.12.4 Z-score en performancetoets

Z-score

De beleggingsprestaties van verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen worden jaarlijks getoetst met behulp van de zogenaemde 'z-scores' en 'performancetoetsen'. De z-score is een maatstaf die weergeeft wat de beleggingsresultaten zijn ten opzichte van de resultaten van vooraf gekozen normrendementen die de beleggingsportefeuille van het fonds weerspiegelen. Deze kan fors verschillen per jaar. Bijvoorbeeld omdat de gekozen benchmark niet is aangepast aan nieuw beleid, of omdat een pensioenfonds gedurende het jaar aanpassingen doet in de beleggingsmix. De z-score zegt daarom betrekkelijk weinig over goed of slecht beleggingsbeleid van een pensioenfonds. De z-scores worden gecontroleerd door de accountant.

In onderstaand overzicht worden de z-scores van de afgelopen 5 jaar getoond:

- 2012: - 1,25
- 2011: - 1,00
- 2010: + 0,40
- 2009: - 0,24
- 2008: - 2,61

Performancetoets

Op basis van de z-scores voert het pensioenfonds tevens een performancetoets uit. Dit is de som van de z-scores van de afgelopen vijf jaar gedeeld door de wortel uit vijf en vermeerderd met 1,28. Deze performancetoets moet hoger zijn dan 0. In artikel 5 van het Vrijstellingsbesluit Wet BPF 2000 staat opgenomen dat als de performancetoets lager is dan 0 kan een werkgever onder stringente voorwaarden om vrijstelling van de verplichte deelname kan vragen. De performancetoets over de periode 2008-2012 is -0,82.

Door de wijze van berekenen van de performancetoets (een gemiddelde van de z-scores over de laatste vijf jaren) drukt het jaar 2008 nog wel steeds zwaar door in de performancetoets. De extreme marktomstandigheden leidden in dat jaar tot een negatieve performance die betrekking had op het grootste deel van de beleggingsportefeuille. Naar aanleiding van deze performance heeft bij het pensioenfonds een bijstelling van het beleggingsbeleid plaatsgevonden.

Het pensioenfonds had in 2011 ook een negatieve performancetoets.

2.12.5 Kosten vermogensbeheer

Het bestuur vindt het van belang dat op de kosten van zowel de administratie als het vermogensbeheer gelet wordt. Daarnaast heeft de toezichthouder (AFM) in april 2011 aangegeven de kostentransparantie van de pensioensector onvoldoende te vinden. De Pensioenfederatie heeft aanbevelingen opgesteld over de mate waarin en de manier waarop fondsen hun uitvoeringskosten in beeld moeten brengen en daarover moeten gaan rapporteren.

Goed inzicht in alle kostencomponenten stelt een pensioenfondsbestuur in staat om daarover per doelgroep op maat gesneden te communiceren en verantwoording af te leggen. In het jaarverslag over 2011 heeft het pensioenfonds voor het eerst conform de aanbevelingen van de Pensioenfederatie een toelichting gegeven op vermogensbeheerkosten.

In onderstaand overzicht wordt inzicht gegeven in de kosten van vermogensbeheer, zoals deze ook aan DNB gerapporteerd worden in Jaarstaat 402. Bij de beleggingskosten zijn de vergoedingen opgenomen die aan de vermogensbeheerders, de adviseur en custodian zijn betaald. Tevens zijn kosten opgenomen die vanuit de pensioenbeheerkosten toegerekend worden aan de vermogensbeheerkosten, zoals een deel van de kosten van het pensioenbureau en het bestuur. De rapportage van de kosten is ruimer opgezet dan in 2011. Tevens is nu een schatting van transactiekosten opgenomen. Deze transactiekosten waren in 2011 nog niet opgenomen en daarnaast was in 2011 ook sprake van enkele overlopende posten. De vermogensbeheerkosten vallen hierdoor in 2012 optisch hoger uit.

Er is bij het pensioenfonds geen sprake van performance gerelateerde kosten.

Vermogensbeheerkosten per beleggingscategorie

(x EUR 1.000)

	Beheerkosten	transactiekosten*	Totaal
Vastgoed	312	0	312
Aandelen **	251	8	259
Vastrentende waarden	465	589	1.054
Commodities	19	7	26
Overige beleggingen	122	0	60
Kosten overlay beleggingen	10	45	163
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën	1.179	649	1.828
Kosten vermogensbeheer pensioenfondsen en bestuursbureau	197	0	197
Overige vermogensbeheerkosten			
Kosten fiduciair beheer	85	0	85
Bewaarloon	5	0	5
Advieskosten vermogensbeheer	459	0	459
Overige kosten	86	0	86
Totaal overige vermogensbeheerkosten	832	0	832
Totaal kosten vermogensbeheer 2012			2.660

* Gebaseerd op een schattingsmethodiek.

** Beleggingskosten aandelen welke ten laste van het rendement zijn gebracht.

Het gemiddeld belegd vermogen was in het boekjaar EUR 539.258. De totale kosten voor het vermogensbeheer, inclusief de kosten welke ten laste van het rendement zijn gebracht en inclusief de geschatte transactiekosten, waren 0,49% van het gemiddeld belegd vermogen. De aan de vermogensbeheerders betaalde vergoedingen en overige kosten bedragen hiervan 0,29%, de advieskosten bedragen 0,08% en de transactiekosten bedragen 0,12%. Bij een aantal beleggingscategorieën is de vergoeding die aan de beheerder betaald wordt in mindering gebracht op het rendement, zoals dat in de jaarrekening opgenomen is. In bovenstaand overzicht zijn die betaalde vergoedingen wel opgenomen zodat de totale kosten goed inzichtelijk zijn. De afwijking met de vermogensbeheerkosten zoals deze in de jaarrekening zijn opgenomen wordt hierdoor verklaard.

Voor 2013 verwacht het bestuur lagere doorlopende beheerskosten op onder meer de vastrentende portefeuille in verband met een wijziging van het uitbestede mandaat. Er zal wel sprake zijn van eenmalige kosten in verband met de transitie van het portefeuilledeeldeel waarmee de rente gehedged wordt. Voorts richt een aantal investeringen zich op rendementsverbetering binnen de huidige risicobudget van de portefeuille, zoals onder meer het managen van het collateral ten behoeve van de rentehedge. De relatie tussen kosten en rendement is niet zichtbaar bij een vergelijking op alleen kosten. Het bestuur benadert de beleggingsportefeuille integraal, waarbij gestreefd wordt naar een optimalisatie van verhouding tussen kosten, risico, rendement en flexibiliteit.

2.12.6 Maatschappelijk verantwoord beleggen

In de beleggingsbeginselen van het pensioenfonds is opgenomen, dat de doelstelling van het beleggingsbeleid is om binnen de kaders van het Maatschappelijk Verantwoord Beleggen een maximaal reëel lange termijn rendement ten behoeve van de

(gewezen) deelnemers in het pensioenfonds te behalen. Daartoe wordt er rekening gehouden met wettelijke verplichtingen en maatschappelijke ontwikkelingen zoals onder andere zijn vastgelegd in de Code Tabaksblad. De Verenigde Naties (VN) hebben in 2006 de Principles for Responsible Investment (VNPRI) vastgelegd. Tevens worden een aantal criteria op het gebied van milieu, maatschappij en ondernemingsbestuur (ESG-criteria) vastgesteld. Hiermee wordt gescreend, actief gebruik gemaakt van het spreek- en stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen en een constructieve dialoog (engagement) aangegaan met ondernemingen in de portefeuille. Ten slotte hanteert het pensioenfonds een beleggingsbeleid waarbij bedrijven die clusterbommen en landmijnen produceren worden uitgesloten.

Het pensioenfonds legt als lange termijn belegger de aandacht op de lange termijn doelstelling van de onderneming waarin het belegt in termen van duurzame economische groei. Het pensioenfonds betreft informatie over duurzame economische groei – vaak van niet-financiële aard – bij zijn analyses van de kwaliteit van ondernemingen. Hierdoor worden kansen en risico's opgespoord die in het bijzonder relevant zijn voor een lange termijn belegger maar die onvoldoende waardering krijgen op de 'traditionele' balans van een onderneming.

Het pensioenfonds is van mening dat duurzaamheid en corporate governance onlosmakelijk met zorgvuldig ondernemerschap verbonden zijn. De ondernemingsleiding moet in staat zijn hierover verantwoording af te leggen. Een dergelijke verantwoording is inherent aan goed ondernemingsbestuur en daarmee van belang om te voorkomen dat de onderneming zich gaat vervreemden van de samenleving waarvan zij deel uitmaakt.

Het pensioenfonds werkt uiteraard niet mee aan een beleggingstransactie die, bijvoorbeeld op grond van het internationale recht, verboden is. Voorts onthoudt het pensioenfonds zich van een belegging indien de belegging in onmiddellijk verband staat met een schending van mensenrechten of fundamentele vrijheden.

De beleggingen in wereldwijde aandelen zijn door het pensioenfonds ondergebracht in het Vanguard SRI Global Stock Fund, dat de FTSE All-World Developed Index volgt. Dit beleggingsfonds richt zich op institutionele beleggers, die maatschappelijk verantwoord willen beleggen. Aandelen, die niet door de duurzaamheidsscreening komen, worden uitgesloten. Tevens worden ondernemingen uitgesloten, die de Global Compact-principes van de Verenigde Naties zouden overtreden of die betrokken zijn bij de vervaardiging van militaire anti-persoonswapens, massavernietigingswapens en gebruikmaking van kinderarbeid. Beleggingen in wereldwijde bedrijfsleningen en converteerbare obligaties zijn door het pensioenfonds ondergebracht bij vermogensbeheerder F&C. In het kader van het verantwoord beleggingsbeleid wordt actief stemrecht gevoerd en actief de dialoog gevoerd met ondernemingen waarin belegd wordt. Dit wordt ook wel 'engagement' genoemd.

Voor wat betreft investeringen in vastgoed worden door vermogensbeheerder Syntrus Achmea Real Estate & Finance acquisities getoetst aan duurzaamheidseisen, wordt gestuurd op verbetering van de energieprestaties en worden afspraken gemaakt met huurders over duurzaam gebruik en onderhoud.

Ieder kwartaal wordt er gerapporteerd over het uitsluitings- en engagementbeleid dat het pensioenfonds voert.

Voor institutionele beleggers geldt sinds 1 januari 2013 de landelijke afspraak om niet te beleggen in producenten van clustermunie. Dit heeft niet tot een aanpassing in de portefeuille van het pensioenfonds geleid.

2.13 Risicoparagraaf

2.13.1 Risicomanagement

Op basis van een ConFirm-analyse onderscheidt het pensioenfonds tien specifieke risicogebieden:

- matchingrisico
- marktrisico
- kredietrisico
- verzekeringstechnisch risico
- omgevingsrisico
- juridisch risico
- integriteitsrisico

- uitbestedingsrisico bestuursondersteuning
- uitbestedingsrisico vermogensbeheer
- uitbestedingsrisico administratie

Deze risicogebieden vormen de basis voor het risicomanagementbeleid van het pensioenfonds dat is vastgelegd in de ABTN.

Financieel risicobeheer

In de jaarrekening wordt uitgebreid ingegaan op het financiële risicobeheer. Omdat in verband met een aantal wijzigingen in de portefeuille F&C niet meer integraal over de portefeuille rapporteerde, heeft het pensioenfonds afspraken gemaakt met de custodian Kasbank over een nieuwe invulling van de rapportages. Vanaf begin 2012 rapporteert de custodian maandelijks over de performance van het vermogensbeheer en beschikt het bestuur over een digitaal vermogensbeheerdashboard. De custodian verzorgt op basis van internationale standaarden (GIPS/AIMR) rendementsberekeningen zowel per fonds als op totaalniveau. Voor een goede beoordeling wordt hierbij gebruik gemaakt van benchmarks. Door middel van een attributie analyse wordt aangegeven wat de oorzaak van de eventuele under- of outperformance is geweest. De attributieanalyse wordt onderverdeeld naar allocatie-, selectie- of valuta-effect. In de performance rapportage wordt tevens een ex-post risicoanalyse opgenomen. Aan de hand van historische rendementen worden de toekomstige risico's van de beleggingen in kaart gebracht.

Tevens zijn in 2012 voorbereidingen getroffen zodat vanaf 2013 het bestuur middels een compliance monitor (post-trade) gerapporteerd wordt over controles van de portefeuille aan de beleggingsrichtlijnen die het pensioenfonds is overeengekomen met de verschillende vermogensbeheerders. Het betreft onder meer de volgende controles:

- valuta
- kredietrisico
- regio
- duration
- rating
- looptijd

Tevens wordt het bestuur vanaf 2013 middels een risicomonitor door de custodian geïnformeerd over de risico's van de beleggingen enerzijds en de pensioenverplichtingen anderzijds, met als uitgangspunt de gestandaardiseerde methode van De Nederlandsche Bank ten hoeve van de solvabiliteitstoets.

Operationeel risicobeheer

In het risicomanagementbeleid wordt ingegaan op de volgende aspecten:

- doelstelling van het risicomanagementbeleid
- het integraal risicomanagement
- de governancestructuur
- de rollen en taken binnen het integrale risicomanagement
- de resultaten van de uitgevoerde risicoanalyses
- de prioriteiten en actiepunten

De portefeuillehouders Risicomanagement & Financiën zijn verantwoordelijk voor het monitoren van het risicomanagement. Ze laten zich daarbij ondersteunen door het bestuursbureau. Het bestuur stelt in ieder bestuursvergadering aan de orde of er onderwerpen zijn die aan de risicomonitoring door de portefeuillehouders moeten worden toegevoegd.

In het verslagjaar heeft het bestuur in dat kader onder meer risico's geïnventariseerd ten aanzien van mogelijk niet voldoen aan de representativiteitstoets voor de verplichtstelling, gevolgen van een negatieve performancetoets, kostendekkendheid van de premie en de conversie van het pensioensysteem van de pensioenuitvoerder.

2.13.2 Vereist eigen vermogen

Om de pensioentoezeggingen te kunnen nakomen moet een pensioenfonds beschikken over een vereist eigen vermogen. Met het vereist eigen vermogen voldoet het pensioenfonds aan de mogelijkheid om een aantal specifieke risico's te kunnen opvangen. In een wettelijk gestandaardiseerde methode is vastgelegd hoe getoetst kan worden of het vereiste eigen vermogen aanwezig is. In

het verslagjaar heeft het bestuur geconcludeerd dat vooralsnog vast kan worden gehouden aan het standaard model. Na invoering van de pensioenregeling per 1 januari 2013 zal het bestuur dit opnieuw tegen het licht houden.

Ultimo 2012 is het aanwezige vermogen lager dan het vereiste eigen vermogen volgens het standaard model.

Rotterdam, 25 juni 2013

De heer H.J.A.H. Hylkema

De heer C.H. Blokzijl

De heer H. van der Knaap

De heer M. Vos

De heer M.H.W. van Dam

De heer M.J.M. Koning

De heer R.W. Vlietman

De heer G. Kester

3 Verslag van het verantwoordingsorgaan

3.1 Verslag van het verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan (VO) van het pensioenfonds is met ingang van 1 januari 2008 ingesteld. Het VO heeft 6 leden, 4 daarvan zijn de leden van de deelnemersraad (met de mogelijkheid van inzet van 1 van de reserve deelnemersraadleden) en 2 leden zijn werkgeversvertegenwoordigers (nog steeds 1 vacature sinds juni 2010).

Op basis van de uitgangspunten van goed pensioenfondsbestuur (Pension Fund Governance) van de Stichting van de Arbeid, heeft het bestuur van het pensioenfonds de werkwijze van het verantwoordingsorgaan in een reglement vastgelegd. Hierin zijn de frequentie van het overleg met het bestuur, het recht op informatie en overleg met externe deskundigen, de te behandelen onderwerpen met betrekking tot het beleid alsmede de verantwoording van het VO vastgesteld.

Het bestuur legt verantwoording af aan het VO over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. Tevens legt het bestuur verantwoording af over de naleving van de principes voor goed pensioenfondsbestuur zoals vastgesteld door de Stichting van de Arbeid.

Het VO heeft de bevoegdheid een oordeel te vormen over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst.

Het VO baseert zijn oordeel op het jaarverslag van het fonds, de jaarrekening, de bevindingen van het intern toezicht en de overige informatie.

Het oordeel van het VO wordt ten minste éénmaal per jaar schriftelijk vastgelegd en samen met de reactie van het bestuur daarop op korte termijn bekendgemaakt aan de bij het VO betrokken belangengroepen en daarnaast geplaatst op de website van het pensioenfonds.

Daarnaast worden voornoemde gegevens opgenomen in het jaarverslag van het pensioenfonds waar het oordeel betrekking op heeft.

Het VO heeft een adviesrecht ten aanzien van:

- Het vaststellen en wijzigen van de vergoedingsregeling voor bestuursleden;
- Het wijzigen van het beleid ten aanzien van het verantwoordingsorgaan;
- De vorm, inrichting en samenstelling van het intern toezicht;
- Het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschilprocedure;
- Het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid.

Onderlinge vergaderingen en Bestuursoverleg

In het verslagjaar 2012 is twee keer onderling vergaderd.

Daarbij heeft het verantwoordingsorgaan twee keer overleg gehad met (een delegatie van) het bestuur. In deze bijeenkomsten werd in juni 2012 gesproken over het jaarverslag 2011 en in de vergadering van november 2012 over de onderwerpen die op de bestuursagenda stonden waaronder de financiële positie en de toekomst van het pensioenfonds. Onder andere is uitgebreid gesproken over de LDI-transitie in verband met afdekking van het renterisico en is het nieuwe bestuursmodel aan de orde geweest.

Daarnaast zijn de volgende onderwerpen aan de orde geweest:

- Dekkingsgraad en herstelplan.

- Aanpassing pensioenpremies en -opbouw per 1-1-2013
- Aangekondigde verlaging pensioenaanspraken per 1-4-2013
- Invulling vacatures verantwoordingsorgaan werkgeverskant. (De heer Van Toor had in juni aangegeven zijn functie binnen het verantwoordingsorgaan door tijdsgebrek niet goed te kunnen vervullen. Daarom ging de heer Van Toor op zoek naar een vervanger. Deze is per november 2012 gevonden in de persoon van de heer Leo van der Maas van het C.B.O.B.).
- Representativiteit in de branche.
- Financiële en actuariële analyses.
- Werkwijze, communicatie VO.

Bevindingen en conclusies

Het VO heeft geconstateerd dat het bestuur duidelijk uitvoering geeft aan het communicatiebeleid, waarbij specifiek te noemen valt het vernieuwen van de website van het pensioenfonds.

Daardoor is, op de nu moderne website, op een makkelijkere en heldere manier mogelijk actuele informatie over het verloop van het herstelplan, de stand van de dekkinggraad, informatie over het indexatiebeleid alsmede een algemene update van de statuten en reglementen van het pensioenfonds aan de deelnemers bekend te maken en door de doelgroepen te downloaden.

Het VO maakt zich zorgen over de invulling van de nog steeds bestaande vacature in het VO van werkgeverskant. Bij verhindering van de (nieuwe enige) vertegenwoordiger van de werkgeversorganisaties wordt het VO enkel door de leden van de deelnemersraad vertegenwoordigd. Dit blijft het functioneren van het verantwoordingsorgaan onder druk zetten en met de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van de pensioenwetgeving waarin ook veranderingen in de werkwijze en samenstelling van o.a. VO's en deelnemersraden wordt aangekondigd, is extra aandacht van alle betrokkenen bij het pensioenfonds noodzakelijk.

De financiële positie van het pensioenfonds baart ook dit jaar nog zorgen; er is nog steeds sprake van een reserve- en dekkingstekort.

Het pensioenfonds liep ook eind 2012 nog achter op het herstelpad, vooral door het gecombineerde effect van invoering van de nieuwe AG prognosetafels 2012-2062 en de nieuwe correcties voor de fondsspecifieke ervaringssterfte.

De in februari 2012 aangekondigde voorgenomen verlaging van de pensioenaanspraken en –uitkeringen met 1,5% zullen daardoor per 1 april 2013 worden geëffectueerd.

Verder is het opbouwpercentage van de pensioenregeling per 1 januari 2013 verhoogd van 1,43% naar 1,57% van de pensioengrondslag, waarbij de pensioendatum is verhoogd van 65 naar 67 jaar.

Oordeel

Het verantwoordingsorgaan is van mening dat het bestuur in dit, op pensioengebied turbulente, verslagjaar 2012 een zorgzaam, opbouwend en vernieuwend beleid heeft gevoerd, waarbij de belangen van alle betrokkenen evenwichtig afgewogen en, daar waar mogelijk was, gewaarborgd blijven.

Rotterdam, 25 juni 2013

Het verantwoordingsorgaan van de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart.

Voorzitter

Secretaris

L.F.A. van der Maas

D. W. Rotgans

3.2 Reactie bestuur

Hierbij reageert het bestuur op het verslag van het verantwoordingsorgaan 2012 dat in de gezamenlijke vergadering van 25 juni 2013 is besproken.

Het bestuur deelt de door het verantwoordingsorgaan genoemde zorgen en spant zich blijvend in om goede en structurele keuzes te maken voor de toekomst. De omstandigheden waarin deze keuzes moeten worden gemaakt vormen echter een grote uitdaging.

De invulling van de verschillende pensioenfondsonderdelen blijft een aandachtspunt. Met de implementatie van het nieuwe bestuursmodel zijn hierin voor het bestuur belangrijke stappen gezet. Het inmiddels in de Tweede Kamer aangenomen voorstel van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen zal voor de deelnemersraad, het verantwoordingsorgaan en de visitatiecommissie belangrijke wijzigingen tot gevolg hebben. Deze wijzigingen zullen ons inziens een positieve impact hebben op de structuur en invulling van de verschillende pensioenfondsonderdelen.

Het verantwoordingsorgaan heeft zijn taak op voortvarende wijze uitgevoerd. Voor de constructieve samenwerking over het afgelopen jaar bedankt het bestuur het verantwoordingsorgaan.

4 De jaarrekening

In dit hoofdstuk presenteert het bestuur van de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart de jaarrekening. In de eerste paragrafen vindt u de jaarrekening. In hoofdstuk 5 volgen de verklaringen van de certificerend actuaire en van de onafhankelijke accountant van het pensioenfonds.

4.1 Balans per 31 december

(na voorgestelde bestemming saldo baten en lasten)

(x € 1.000)	Toelichting *)	2012 EUR	2011 EUR
Activa			
Vastgoedbeleggingen		51.448	56.523
Aandelen		161.740	156.324
Vastrentende waarden		353.601	271.531
Derivaten		6.288	26
Overige beleggingen		2.986	9.336
Beleggingen voor risico fonds	4.5.1	<u>576.063</u>	<u>493.740</u>
Vorderingen en overlopende activa	4.5.2	4.223	3.390
Overige activa	4.5.3	<u>579</u>	<u>301</u>
		580.865	497.431
Passiva			
Stichtingskapitaal en reserves	4.5.4	14.541	-19.691
Technische voorzieningen	4.5.5	563.642	510.209
Overige schulden en overlopende passiva	4.5.6	<u>2.682</u>	<u>6.913</u>
		580.865	497.431
*) De nummering verwijst naar de toelichting			
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)	4.5.7	%	%
		99,5	92,9

4.2 Staat van baten en lasten

<i>(x € 1.000)</i>	Toelichting	2012 EUR	2011 EUR
Baten			
Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	4.6.1	28.254	28.022
Beleggingsresultaten risico fonds	4.6.2	73.976	47.071
		102.230	75.093
Lasten			
Pensioenuitkeringen	4.6.3	12.140	10.761
Pensioenuitvoeringskosten	4.6.4	2.398	2.217
Mutatie technische voorzieningen:			
· Pensioenopbouw	4.6.5	18.515	19.508
· Korting van aanspraken en rechten	4.6.4	-8.431	-
· Rentetoevoeging	4.6.8	7.875	5.537
· Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	4.6.9	-11.919	-10.751
· Wijziging marktrente	4.6.10	30.368	69.328
· Wijziging overige actuariële uitgangspunten	4.6.11	18.906	1.226
· Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	4.6.12	14	-472
· Overige mutatie technische voorzieningen	4.6.13	-1.895	1.771
		53.433	86.147
Saldo overdrachten van rechten	4.6.12	27	471
		67.998	99.596
Saldo van baten en lasten		34.232	-24.503

Samenvatting van de actuariële analyse

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Premieresultaat	7.221	5.802
Interestresultaat	35.733	-27.794
Overig resultaat	-8.722	-2.511
Saldo van baten en lasten	34.232	-24.503

Bestemming van het saldo van baten en lasten

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Algemene reserve	33.667	-26.552
Bestemmingsreserve overgangsregeling 2007	565	2.049
Saldo van baten en lasten	34.232	-24.503

4.3 Kasstroomoverzicht

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	27.560	28.250
Ontvangen waardeoverdrachten	3	49
Betaalde pensioenuitkeringen	-12.118	-10.734
Betaalde waardeoverdrachten	-30	-519
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-2.299	-2.623
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	13.116	14.423
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	151.989	204.577
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	5.908	2.473
Aankopen beleggingen	-151.828	-220.195
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-1.693	-752
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	4.376	-13.897
Mutatie liquide middelen	17.492	526
Stand liquide middelen per 1 januari	827	301
Stand liquide middelen per 31 december *)	18.319	827

*) De liquide middelen zijn als volgt opgebouwd:

- deel opgenomen onder de Beleggingen voor risico fonds	17.740	526
- overige liquide middelen (opgenomen onder de Overige activa)	579	301
	18.319	827

4.4 Algemene toelichting

4.4.1 Inleiding

Het doel van het pensioenfonds is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het pensioenfonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, het pensioenreglement, de uitvoeringsovereenkomst en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart, statutair gevestigd te Rotterdam. Het fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van de in de branche Rijn- en Binnenvaart verplicht aangesloten werkgevers. Het pensioenfonds geeft invulling aan de uitvoering van de in de branche verplicht gestelde pensioenregeling.

4.4.2 Overeenstemmingsverklaring

De Jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. De bedragen opgenomen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

4.4.3 Schattingswijzigingen

Technische voorzieningen

De actuariële grondslagen en/of methoden worden periodiek beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor zowel de gehele bevolking als specifiek voor de populatie van het fonds.

Vanaf boekjaar 2012 is de grondslag voor overlevingskansen gebaseerd op de Prognosetafel 2012-2062 van het Actuariële Genootschap (AG). De AG-Prognosetafel 2012-2062 houdt rekening met de voorzienbare trend in overlevingskansen van de gehele Nederlandse bevolking. De algemene sterftetekansen die volgen uit de tafel worden voor het fonds gecorrigeerd in verband met ervaringssterfte. Als gevolg van de invoering van de nieuwe AG-Prognosetafel, tezamen met de invoering van nieuwe ervaringssterfte, is in het verslagjaar 2012 een last verantwoord van EUR 17,5 miljoen. Van dit bedrag is EUR 4,2 miljoen toe te rekenen aan invoer van de nieuwe prognosetafel en EUR 13,3 miljoen door invoer nieuwe ervaringssterfte.

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Voor 2011 (vergelijkende cijfers) betrof dit de rentetermijnstructuur op basis van een driemaandsgemiddelde. Voor 2012 betreft dit de rentetermijnstructuur op basis van een driemaandsgemiddelde met toepassing van de Ultimate Forward Rate (UFR). Het hanteren van de UFR houdt in dat voor ver in de toekomst liggende verplichtingen (20 jaar tot 60 jaar) een aangepaste rentecurve (ultimo 2012 hogere rente) wordt gehanteerd. Voor verplichtingen korter dan 20 jaar geldt de rentetermijnstructuur op basis van een driemaandsgemiddelde. Bij invoering van de UFR per 30 september 2012 heeft dit een positief effect op de dekkingsgraad van 3,5%-punt.

In 2012 is 2,75% van de pensioenopbouw en de inkomende waardeoverdrachten toegevoegd aan de technische voorziening ten behoeve van de pensioenuitvoeringskosten. Daarnaast is 2,75% van de uitkeringen, afkopen en uitgaande waardeoverdrachten vrijgevallen uit de technische voorziening ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten (excassokosten). In de ultimostand is de voorziening met een kostenopslag van 3% opgehoogd.

4.4.4 Algemene grondslagen

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans

opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Rubriceringswijzigingen

In de toelichting op de balans en in de staat van baten en lasten vindt in 2012 in beperkte mate een andere uitsplitsing of samenvoeging plaats. Deze rubriceringswijzigingen bevorderen het inzicht in de jaarrekening.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen e.d., worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen actuele waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

	31 december 2012	gemiddeld 2012	31 december 2011	gemiddeld 2011
	EUR	EUR	EUR	EUR
USD	1,32	1,31	1,30	1,32
JPY	114,00	106,94	99,88	104,34
GBP	0,81	0,82	0,84	0,85

4.4.5 Specifieke grondslagen

Beleggingen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Vorderingen en schulden uit beleggingen welke samenhangen met een specifieke beleggingscategorie worden onder beleggingsdebiteuren dan wel -crediteuren opgenomen in de betreffende beleggingscategorie.

Vastgoedbeleggingen

Participaties in vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen actuele waarde per 31 december van het boekjaar.

De actuele waarde van de vastgoedfondsen die in Nederlands vastgoed beleggen is bepaald middels gedurende het jaar uitgevoerde externe taxaties. Elk kwartaal wordt circa 25% van de vastgoedportefeuille extern getaxeerd door een erkende taxateur conform de richtlijnen van de vermogensbeheerder. Deze richtlijnen sluiten aan bij de ROZ/IPD-index. Het overige deel van de portefeuille wordt per kwartaal gewaardeerd op basis van interne indexering. Deze is gebaseerd op externe taxaties per sector per kwartaal. Ten aanzien van de waardering per 31 december is voor de objecten die niet extern getaxeerd zijn, in het laatste kwartaal een update van de externe taxateur ontvangen.

De actuele waarde van de vastgoedfondsen die in internationaal vastgoed beleggen (AREA Funds) worden gewaardeerd op basis van de door de Onderliggende Vastgoedfondsen opgegeven beleggingswaarden van die fondsen, zoals deze op het moment van waardering aan de Beheerder ter beschikking staan. Overige vermogensbestanddelen van het Fonds worden gewaardeerd volgens algemeen aanvaarde verslaggevingsgrondslagen. De internationale beleggingen zijn allemaal in een fund-to-fund structuur opgezet en afhankelijk van het onderliggende fonds wordt de taxatie 1x per kwartaal, 1x per jaar uitgevoerd.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd op actuele waarde. De actuele waarde is de beursnotering per balansdatum.

De actuele waarde van niet beursgenoteerde participaties is bepaald op basis van de laatst bekende intrinsieke waarde. Dit is het aandeel in het zichtbare eigen vermogen.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd op marktwaarde. De marktwaarde is de per balansdatum geldende beurskoers.

Voor niet ter beurs genoteerde participaties in aandelenfondsen is dit de berekende intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert. Deposito's en vorderingen op banken worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs.

Participaties in beleggingsfondsen die beleggen in hypothecaire leningen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. De actuele waarde is berekend door middel van de "discounted cash flow"-methode (hierna: DCF-model). Bij de actuele waarde berekening is uitgegaan van een aantal parameters c.q. veronderstellingen met betrekking tot de disconteringsvoet en de verwachte kasstroom. De disconteringsvoet bestaat uit een basisrente gelijk aan de euroswapcurve plus opslagen voor type onderpand, soort financiering en risicocategorie. De verwachte kasstroom is de te ontvangen rente en aflossing op basis van het gewogen gemiddelde moment van ontvangst inclusief het vervroegd aflossingsrisico. De gehanteerde parameters in het DCF-model zijn ultimo boekjaar geactualiseerd.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op actuele waarde, zijnde de marktwaarde van het contract. Voor beursgenoteerde contracten is dit de beurskoers per balansdatum. Voor niet beursgenoteerde contracten is de waardering gebaseerd op beschikbare marktinformatie als input voor gehanteerde waarderingsmodellen.

Creditposities in derivaten worden separaat verantwoord onder de overige schulden.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Overige activa

Onder meer worden hieronder de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Reserve overgangsregeling 2007

Op basis van het Sociaal Akkoord van 2004 geldt voor een deel van de deelnemers een voorwaardelijke toezegging (overgangsregeling 2007), waarbij de toekenning en financiering plaatsvinden tot 1 januari 2021. Aan deze reserve wordt jaarlijks premie toegevoegd en rendement gedoteerd.

Technische voorziening

De technische voorziening (TV) wordt vastgesteld als de contante waarde van de tot en met de balansdatum door de deelnemers verworven aanspraken vermeerderd met de contante waarde van de toekomstige premies voor de wegens arbeidsongeschiktheid premievrij gestelde deelnemers.

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Voor 2011 (vergelijkende cijfers) betrof dit de rentetermijnstructuur op basis van een driemaandsgemiddelde. Voor 2012 betreft dit de rentetermijnstructuur op basis van een driemaandsgemiddelde met toepassing van de Ultimate Forward Rate. Het hanteren van de UFR houdt in dat voor ver in de toekomst liggende verplichtingen (20 jaar tot 60 jaar) een aangepaste rentecurve (ultimo 2012 hogere rente) wordt gehanteerd. Voor verplichtingen korter dan 20 jaar geldt de rentetermijnstructuur op basis van een driemaandsgemiddelde. Bij invoering per 30 september 2012 levert de toepassing van de UFR een positief effect op de dekkingsgraad van 3,5%-punt.

Bij de berekening van de technische voorziening is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2012:

- De sterftetekansen voor de verzekerden en verzorgden zijn ontleend aan de met ervaringssterfte gecorrigeerde AG-Prognosetafel 2012-2062.
- Voor partnerpensioen is aangenomen dat de partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en 3 jaar ouder dan de verzekerde vrouw.
- De gehuwdheidsfrequentie voor mannen bedraagt 0,01 op 18-jarige leeftijd, vervolgens oplopend met 0,07 per jaar tot 0,50 op 25-jarige leeftijd, daarna oplopend met 0,04 tot 0,90 op 35-jarige leeftijd, daarna gelijkblijvend tot de 65-jarige leeftijd van de man. In verband met de uitruilmogelijkheid van partnerpensioen in ouderdompensioen is de gehuwdheidsfrequentie op 65 jaar op 1 gesteld. Boven de leeftijd van 65 jaar neemt de gehuwdheidsfrequentie af volgens de sterftetekansen van de medeverzekerden.
- De gehuwdheidsfrequentie voor vrouwen bedraagt 0,05 op 18-jarige leeftijd, vervolgens oplopend met 0,1 tot 0,75 op 25-jarige leeftijd, vervolgens oplopend met 0,02 tot 0,85 op 30-jarige leeftijd, daarna gelijkblijvend tot de 50-jarige leeftijd. Vervolgens wordt voor de 50-jarige en oudere vrouw, per jaar boven de 50-jarige leeftijd tot 65 jaar, gerekend met een aflopende gehuwdheidsfrequentie van 0,01 per jaar. In verband met de uitruilmogelijkheid van partnerpensioen in

ouderdomspensioen is de gehuwdheidsfrequentie op 65 jaar op 1 gesteld. Boven de leeftijd van 65 jaar neemt de gehuwdheidsfrequentie af volgens de sterftekansen van de medeverzekerden.

- Voor de wezen zijn geen sterftekansen in aanmerking genomen. Voor de uitgestelde wezenpensioenen zijn de pensioenverplichtingen gesteld op 6% van de contante waarde van de partnerpensioenen, behorende bij de ouderdomspensioenen van verzekerden jonger dan 65 jaar. Voor verzekerden van 65 jaar en ouder is aangenomen dat deze geen pensioengerechtigde kinderen zullen nalaten.
- Kostenopslag ter grootte van 3% van de technische voorziening in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.
- Voor de verzekering van het arbeidsongeschiktheidspensioen zijn invaliderings- en revalideringskansen afgeleid uit gegevens van de uitvoering van de sociale zekerheid. Indien de jaarlijkse analyse van de resultaten hiertoe aanleiding geeft, zullen nieuwe revalideringskansen geschat worden. Voor zieke deelnemers (IBNR) wordt een voorziening aangehouden ter grootte van twee maal de opslag voor premievrijstelling uit de actuariële premie.
- Niet opgevraagd pensioen: Voor pensioen dat nog niet is ingegaan omdat de deelnemer onvindbaar is of niet reageert wordt de reservering 5 jaar volledig in stand gehouden en vervolgens in 10 jaar lineair afgeschreven tot nihil.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Dekkingsgraad

De (nominale) dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden en minus de overgangsregeling 2007 te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

4.4.6 Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen risico fonds

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen, alsmede premies van de Stichting Voortzetting Pensioenverzekering (FVP). Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten risico fonds

(In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten.

Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als indirecte beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de gerealiseerde herwaarderingskosten.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Mutatie technische voorziening

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken die toegekend zijn in het boekjaar.

Rentetoevoeging technische voorziening

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De interesttoevoeging wordt tegen de rekenrente primo berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar.

Onttrekking uit technische voorziening voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de technische voorziening. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

Mutatie technische voorziening voor pensioenuitvoeringskosten

In 2012 wordt 2,75 % van de pensioenopbouw en de inkomende waardeoverdrachten toegevoegd aan de technische voorziening ten behoeve van de pensioenuitvoeringskosten. Daarnaast valt 2,75 % van de uitkeringen, afkopen en uitgaande waardeoverdrachten vrij uit de technische voorziening ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten (excassokosten). Ultimo jaar is de stand van de technische voorziening opgehoogd met 3 %.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

4.4.7 Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

4.5 Toelichting op de Balans

4.5.1 Beleggingen voor risico fonds

Overzicht totale waarde per beleggingscategorie

Ultimo 2012						
<i>(x € 1.000)</i>	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Belegde waarden in betreffende beleggingscategorie	50.129	161.740	343.035	996	-	555.900
Beleggings- debiteuren	1.325	-	876	-	-	2.201
Liquide middelen	-	-	9.690	5.064	2.986	17.740
Beleggings- crediteuren	-6	-	-	-	-	-6
	51.448	161.740	353.601	6.060	2.986	575.835
Negatieve derivaten verantwoord aan passiefzijde	-	-	-	228	-	228
Stand per 31 december 2012	51.448	161.740	353.601	6.288	2.986	576.063

Ultimo 2011						
<i>(x € 1.000)</i>	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Belegde waarden in betreffende beleggingscategorie	54.516	156.324	271.472	-4.695	7.413	485.030
Beleggings- debiteuren	1.520	-	58	-	1.885	3.463
Liquide middelen	487	-	1	-	38	526
Beleggings- crediteuren	-	-	-	-	-	-
	56.523	156.324	271.531	-4.695	9.336	489.019
Negatieve derivaten verantwoord aan passiefzijde	-	-	-	4.721	-	4.721
Stand per 31 december 2011	56.523	156.324	271.531	26	9.336	493.740

Verloopoverzicht van belegde waarden per beleggingscategorie

Ultimo 2012						
<i>(x € 1.000)</i>	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten (1)	Overige beleggingen	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per						
1 januari 2012	54.516	156.324	271.472	-4.695	7.413	485.030
Aankopen / verstrekkingen	318	21.153	130.357	-	-	151.828
Verkopen/ aflossingen	-1.233	-8.500	-138.557	4.533	-8.232	-151.989
Overige mutaties	-	-27.211	27.211	-	-	-
Gerealiseerde herwaardering	-13	885	3.163	-4.532	-105	-602
Ongerealiseerde herwaardering	-3.459	19.089	49.389	5.690	924	71.633
Stand per 31 december 2012	50.129	161.740	343.035	996	-	555.900

(1) De hieronder opgenomen waarden betreffen belegde gelden in derivaten welke onder de activa zijn opgenomen onder de 'beleggingen voor risico fonds', met daarop in mindering gebracht de derivaten welke onder de passiva als onderdeel van de 'overige schulden' zijn opgenomen.

Ultimo 2011						
<i>(x € 1.000)</i>	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per						
1 januari 2011	55.049	152.876	209.679	550	6.678	424.832
Aankopen / verstrekkingen	1.434	141.281	74.830	-	1.346	218.891
Verkopen/ aflossingen	-	-130.075	-71.171	-1.619	-426	-203.291
Overige mutaties	-	-	-	-	-	-
herwaardering	-1.967	-7.758	58.134	-3.626	-185	44.598
Stand per 31 december 2011	54.516	156.324	271.472	-4.695	7.413	485.030

Met ingang van verslagjaar 2012 wordt het verloopoverzicht van belegde waarde per beleggingscategorie opgesteld exclusief aan de beleggingen gerelateerde balansposten. De vergelijkende cijfers zijn dienovereenkomstig aangepast.

Reële waarde

Schattingen en oordelen

Voor de meerderheid van de beleggingen van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde beleggingen zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten. Op basis van de boekwaarde kan het volgende onderscheid worden gemaakt:

(x € 1.000)	marktnoteringen direct EUR	marktnoteringen afgeleid EUR	waardingsmodellen- en technieken EUR	totaal EUR
Actief per 31 december 2012				
Vastgoedbeleggingen	-	-	51.448	51.448
Aandelen	-	161.740	-	161.740
Vastrentende waarden	89.348	253.168	11.085	353.601
Derivaten	-	1.224	5.064	6.288
Overige beleggingen	-	-	2.986	2.986
	89.348	416.132	70.583	576.063
Passief per 31 december 2012				
Derivaten	-	-228	-	-228
Actief per 31 december 2011				
Vastgoedbeleggingen	-	-	56.523	56.523
Aandelen	-	156.324	-	156.324
Vastrentende waarden	135.765	122.811	12.955	271.531
Derivaten	-	-	26	26
Overige beleggingen	1.923	7.413	-	9.336
	137.688	286.548	69.504	493.740
Passief per 31 december 2011				
Derivaten	-	-4.721	-	-4.721

Schatting van reële waarde

- Vastgoed
Het deel van de waarde aan vastgoedbeleggingen dat is opgenomen op basis van waardingsmodellen en -technieken betreft indirect vastgoed.
- Aandelen
Van de belegde waarde in aandelen staat de waarde van aandelenfondsen opgenomen als vastgesteld op basis van 'waardingsmodellen en -technieken'.
Vastrentende waarden
Het deel van de vastrentende waarden waarvan de reële waarde op basis van schatting wordt vastgesteld, betreft hoofdzakelijk hypotheeklen. De berekeningsgrondslag staat vermeld in de algemene toelichting op de grondslagen.
- Derivaten
Bij de schatting van de reële waarde van derivaten wordt uitgegaan van verwachte toekomstige kasstromen.
- Overige beleggingen
Voor de waardering van deze beleggingen wordt uitgegaan van de waardebepaling welke is opgesteld ten behoeve van deze externe fondsbeheerders. De waardering vindt plaats op basis van reële waarde. De wijze waarop de reële waarde wordt bepaald is afhankelijk van de externe fondsbeheerder en van de aard van de belegging. De volgende variabelen spelen hierbij een rol: de aanschafwaarde voor wat betreft recente investeringen, toekomstige kasstromen, waarde van de activa, waardering van vergelijkbare objecten.

Belegde waarden in vastgoed

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Indirect vastgoed	50.129	54.516
Stand per 31 december	50.129	54.516

Belegde waarden in aandelen

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Indirect aandelenbeleggingsfondsen:		
- Aandelenbeleggingsfondsen	161.740	156.324
Stand per 31 december	161.740	156.324

Belegde waarden in vastrentende waarden

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Staatsobligaties	130.387	125.039
Bedrijfsobligaties (credits)	165.504	113.283
Hypotheke	44.974	32.365
GTAA ¹	519	-
Overige	1.651	785
Stand per 31 december	343.035	271.472

¹ Vanaf 2012 wordt GTAA –beleggingen (Global Tactical Asset Allocation) gerubriceerd onder vastrentend. Voorheen werd deze belegging onder overige beleggingen gerubriceerd.

Belegde waarden in derivaten

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Valutaderivaten		
Positieve waarde	1.224	26
Negatieve waarde	228	4.721
	996	-4.695
Stand per 31 december	996	-4.695

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruikgemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het pensioenfonds gebruikt derivaten voornamelijk om het valutarisico af te dekken. Eén van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekend staande partijen. Gebruik wordt gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

- Futures: dit zijn standaard beursgenoteerde instrumenten waarmee snel posities kunnen worden gewijzigd. Futures worden gebruikt voor het tactische beleggingsbeleid. Tactisch beleggingsbeleid is slechts zeer beperkt mogelijk binnen de grenzen van het strategische beleggingsbeleid.
- Valutatermijncontracten: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2012:

<i>(x € 1.000)</i>				
Type contract	Contractomvang	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva	
	EUR	EUR	EUR	
Forward EUR/USD januari 2013	108.185	337	-196	
Forward EUR/GBP januari 2013	11.619	-	-32	
Forward EUR/JPY januari 2013	10.745	887	-	
	130.549	1.224	-228	

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2011:

<i>(x € 1.000)</i>				
Type contract	Contractomvang	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva	
	EUR	EUR	EUR	
Forward EUR/USD januari 2012	70.530	-	-4.313	
Forward EUR/GBP januari 2012	9.497	-	-408	
Forward EUR/JPY januari 2012	10.584	26	-	
	90.611	26	-4.721	

Belegde waarden in overige beleggingen

<i>(x € 1.000)</i>		
	2012	2011
	EUR	EUR
Commodities	-	6.922
Beleggingsfondsen GTAA ¹	-	491
Stand per 31 december	-	7.413

¹ Vanaf 2012 wordt beleggingsfondsen GTAA onder vastrentend gerubriceerd.

Beleggingsdebiteuren

<i>(x € 1.000)</i>		
	2012	2011
	EUR	EUR
Nog af te wikkelen transacties		
Te vorderen bedragen uit hoofde van:		
- dividend	1.033	1.158
- dividend- en couponbelasting	645	361
- interest	523	-
Overige	-	1.944
Stand per 31 december	2.201	3.463

Beleggingscrediteuren

(x € 1.000)	2012	2011
	EUR	EUR
Overige	-6	-
Stand per 31 december	-6	-

Door het fonds wordt niet belegd in premiebijdragende (aangesloten) ondernemingen.

4.5.2 Vorderingen en overlopende activa

Specificatie vorderingen en overlopende activa

(x € 1.000)	2012	2011
	EUR	EUR
Vordering op werkgevers	1.051	231
Vordering op deelnemers	19	55
Waardeoverdrachten	2	2
Nog te factureren premie ¹	3.031	3.092
Uitkeringen	-	10
Overige vorderingen	120	-
Stand per 31 december	4.223	3.390

¹ Gedurende het premiejaar worden aan de werkgevers voorschotnota's verstrekt op basis van gegevens van voorgaande jaren. Begin 2013 is aan de hand van de gegevensverstrekking door de werkgevers de definitieve jaarpremie 2012 vastgesteld. Vanwege deze procedure ontstaan er verschillen tussen de voorschotnota en de definitieve premienota.

Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Nadere specificatie 'Vorderingen op werkgevers'

(x € 1.000)	2012	2011
	EUR	EUR
Werkgevers	1.373	662
Voorziening dubieuze debiteuren	-322	-431
Stand per 31 december	1.051	231

In 2012 is een bedrag van EUR 109 onttrokken van de voorziening (2011: onttrekking EUR 209). Er werd een bedrag van EUR 93 aan premies over voorgaande jaren als oninbaar afgeschreven (2011: EUR 152).

In 2012 is sprake geweest van een daling in het deelnemersbestand. De vordering op werkgevers was echter nog gebaseerd op het hogere deelnemersbestand van 2011. Ook was het betaalgedrag van werkgevers in 2012, waarschijnlijk als gevolg van de economische omstandigheden, minder dan in 2011. Beide zaken hebben geleid tot een stijging van de post vorderingen op werkgevers ten opzichte van ultimo 2011.

4.5.3 Overige activa

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Liquide middelen	579	301
Stand per 31 december	579	301

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

4.5.4 Stichtingskapitaal en reserves

Algemeen

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de technische voorziening, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

In de toelichting wordt opgenomen het krachtens de Pensioenwet minimaal vereiste eigen vermogen volgens de in het Besluit Financieel ToetsingsKader (FTK) voorgeschreven berekeningsmethodiek als het surplusvermogen.

Reserve overgangsregeling 2007

Deze reserve is gevormd voor financiering van de voorwaardelijke pensioenaanvullingsregeling (15-jarenregeling) voor deelnemers van Bedrijfspensioenfonds Rijn- en Binnenvaart.

Mutatieoverzicht eigen vermogen

<i>(x € 1.000)</i>	Stichtings- kapitaal	Reserve overgangs- regeling 2007	Totaal
	EUR	EUR	EUR
Stand per 31 december 2011	-36.437	16.746	-19.691
<i>Rendement</i>	-	668	-
<i>Premie</i>	-	3.347	-
<i>Onttrekking u.h.v. onvoorwaardelijk geworden rechten</i>	-	-3.450	-
Uit bestemming saldo van baten en lasten	33.667	565	34.232
Stand per 31 december 2012	-2.770	17.311	14.541

<i>(x € 1.000)</i>	Stichtings- kapitaal	Reserve overgangs- regeling 2007	Totaal
	EUR	EUR	EUR
Stand per 31 december 2010	-9.885	14.697	4.812
<i>Rendement</i>	-	617	-
<i>Premie</i>	-	3.979	-
<i>Onttrekking u.h.v. onvoorwaardelijk geworden rechten</i>	-	-2.547	-
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-26.552	2.049	-24.503
Stand per 31 december 2011	-36.437	16.746	-19.691

Solvabiliteit

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	%	EUR	%
Aanwezig vermogen	560.872	99,5	473.772	92,9
Af: technische voorzieningen op FTK-waardering	563.642	100,0	510.209	100,0
Eigen vermogen	-2.770	-0,5	-36.437	-7,1
Af: vereist eigen vermogen	75.218	13,3	68.577	13,4
Vrij vermogen	-77.988	-13,8	-105.014	-20,5
Minimaal vereist eigen vermogen	25.364	4,5	22.956	4,5
Dekkingsgraad		99,5		92,9

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder toelichting 4.5.7 Risicobeheer.

De dekkingsgraad is als volgt berekend:

(totale activa -/- schulden -/- reserve overgangsregeling 2007) / technische voorzieningen * 100%.

Als het eigen vermogen lager is dan het minimale vereiste eigen vermogen bevindt het pensioenfonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien het eigen vermogen lager is dan het vereiste eigen vermogen, maar wel ten minste gelijk is aan het minimale vereiste eigen vermogen, bevindt het pensioenfonds zich in een situatie van reservetekort.

De solvabiliteit van het pensioenfonds is niet toereikend. Er is zowel sprake van een reservetekort als van een dekkingstekort.

Herstelplan

In 2012 heeft de dekkingsgraad zich ten opzichte van het herstelplan zich als volgt ontwikkeld:

	Werkelijk 2012 %	Herstelplan 2012 %
Dekkingsgraad per 1 januari	92,9	100,4
Premie	1,6	1,4
Uitkeringen	-0,2	-
Toeslagverlening	-	-
Verandering van de rentetermijnstructuur	-5,2	-
Rendement op beleggingen	12,1	2,2
Kortingsbesluit	1,5	-
Overige oorzaken en kruiseffecten	-3,2	-0,4
Dekkingsgraad per 31 december	99,5	103,6

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2012 99,5% en liep daarmee achter op het herstelplan dat uitgaat van 103,6% op die datum.

Het herstelplan is opgesteld in maart 2009 en op 24 juni 2009 goedgekeurd door toezichthouder DNB. Het herstelplan is in het boekjaar onverkort van toepassing. In het herstelplan wordt uitgegaan van een dekkingsgraad van 100,4% primo 2012. Het uitgangspunt in het herstelplan wijkt af van de definitieve dekkingsgraad ultimo 2011 (92,9%) omdat die nog niet bekend was toen het herstelplan is ingediend.

De premie heeft meer bijgedragen aan de dekkingsgraad dan verwacht volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard doordat in het herstelplan is uitgegaan van een lagere premie dan de werkelijke premie in 2012. De verhoging van de premie in 2012 had als doel het vermogen te versterken.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een daling van de dekkingsgraad. In het herstelplan is uitgegaan van een ongewijzigde rentetermijnstructuur tot het boekjaar 2013 waardoor de bijdrage van de verandering van de rentetermijnstructuur nihil is. Bij de bepaling van de werkelijke dekkingsgraad is van de daadwerkelijke rentetermijnstructuur ultimo van het boekjaar uitgegaan die lager is dan de rentetermijnstructuur primo het jaar.

Het rendement op beleggingen heeft meer bijgedragen aan de dekkingsgraad dan verwacht volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard doordat in het herstelplan is uitgegaan van een fors lager rendement dan het rendement op de beleggingen werkelijk was.

Het kortingsbesluit levert een positieve bijdrage aan de dekkingsgraad.

Het effect bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt voornamelijk veroorzaakt door de omrekening naar de AG-Prognosetafel 2012-2062.

Korten van rechten

Op basis van de evaluatie van het herstelplan begin 2012 heeft het bestuur een verwachte korting van de opgebouwde aanspraken en rechten per 1 april 2013 aangekondigd met 1,5%. Hierbij zou voor het uiteindelijke kortingspercentage nog rekening worden gehouden met de financiële situatie eind 2012.

Op 15 januari 2013 heeft het bestuur, op basis van de financiële positie op 31 december 2012, het besluit genomen om de kortingsmaatregel door te voeren. De korting is vastgesteld op 1,5%. De korting van 1,5% is in april 2013 doorgevoerd waardoor de aanspraken en rechten van alle deelnemers met 1,5% zijn verlaagd. Hierdoor daalde de technische voorziening met EUR 8.431.

Eind 2013 dient de financiële positie van het fonds te zijn hersteld tot de minimaal vereiste dekkingsgraad (104,5%). Het bestuur heeft een verwachte korting van de opgebouwde aanspraken en rechten van 1,3% aangekondigd. Het definitieve besluit en de definitieve omvang van de korting zal worden genomen in het eerste kwartaal 2014 mede gebaseerd op de dekkingsgraad per 31 december 2013.

4.5.5 Technische voorzieningen

Specificatie technische voorzieningen

(x € 1.000)	2012 EUR	2011 EUR
Basisregeling	563.559	510.128
Spaarfonds gemoedsbezwaarden	83	81
Stand per 31 december	563.642	510.209

Mutatieoverzicht technische voorziening

(x € 1.000)	2012 EUR	2011 EUR
Stand per 1 januari	510.209	424.062
Pensioenopbouw	18.515	19.508
Korting van aanspraken en rechten	-8.431	-
Rentetoevoegingen	7.875	5.537
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-11.919	-10.751
Wijziging marktrente	30.368	69.328
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	18.906	1.226
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	14	-472
Overige mutaties technische voorzieningen	-1.895	1.771
Stand per 31 december	563.642	510.209

Voor een toelichting op de verschillende posten wordt verwezen naar de toelichting op de verschillende posten uit de staat van baten lasten.

Als gevolg van de invoering van de nieuwe AG-Prognosetafel is in het verslagjaar 2012 een last verantwoord van EUR 17,5 miljoen. In het mutatieoverzicht van de technische voorziening is het effect van EUR 17,5 miljoen gepresenteerd onder de regel 'Wijziging overige actuariële uitgangspunten'.

Specificatie technische voorzieningen

(x € 1.000)	2012 EUR	2011 EUR
Deelnemers	223.481	220.092
Pensioengerechtigden	124.422	111.181
Gewezen deelnemers	199.242	165.202
Netto pensioenverplichtingen	547.145	496.475
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling	16.414	13.653
Technische voorziening basisregeling	563.559	510.128
Overigen (spaarfonds gemoedsbezwaarden)	83	81
Stand per 31 december	563.642	510.209

Naar zijn aard heeft de technische voorziening in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De door het pensioenfonds verzekerde pensioenregeling kan worden gekarakteriseerd als een voorwaardelijk geïndexeerde opbouwregeling.

De pensioenregeling voorziet in ouderdomspensioen ten behoeve van deelnemers en gewezen deelnemers en in (bijzonder) partnerpensioen en wezenpensioen. Het partnerpensioen bedraagt 70% van het ouderdomspensioen.

De pensioengrondslag wordt bepaald door het loon te verminderen met een franchise. De franchise wordt jaarlijks, per 1 januari, aangepast in overeenstemming met de consumentenprijsindex zoals vastgesteld door CBS.

Toeslagverlening

De mate van toeslagverlening wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld en is afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds. Er bestaat geen recht op toeslagen. De premie bevat geen expliciete opslag ten behoeve van het toeslagbeleid. Bovendien wordt er door het pensioenfonds geen reserve aangehouden om in de toekomst toeslagen te kunnen verlenen. De voorwaardelijke toeslagen worden gefinancierd uit overrendementen. Met betrekking tot de mate van de feitelijke toekenning heeft het bestuur met ingang van 2007 besloten de onderstaande beleidsstaffel als leidraad te hanteren. Deze staffel geldt slechts als uitgangspunt; bij de jaarlijkse besluitvorming zal het bestuur andere relevante economische omstandigheden (zoals economische vooruitzichten en verwachte bestandsontwikkeling) in ogenschouw nemen.

Het bestuur gebruikt als leidraad voor de toeslagverlening een staffel, waarbij de toeslagverlening afhankelijk is van de dekkingsgraad op moment van toeslagverlening⁴:

- als de volgens het FTK berekende dekkingsgraad lager is dan de dekkingsgraad die het FTK vereist – 5% punt, verleent het pensioenfonds geen toeslag;
- als de volgens het FTK berekende dekkingsgraad hoger is dan de dekkingsgraad die het FTK vereist + 10% punt, verleent het pensioenfonds een volledige toeslag;
- als de volgens het FTK berekende dekkingsgraad tussen de twee hiervoor berekende dekkingsgraden ligt, berekent het pensioenfonds de toeslag pro rata.

⁴ De datum van de bestuursvergadering waar over de toeslagverlening wordt besloten is de datum waarop de stand van de dekkingsgraad wordt berekend.

Verder mag de dekkingsgraad na toeslag niet onder de 105% uitkomen.

Als de middelen van het pensioenfonds het toelaten, streeft het bestuur ernaar de pensioenen jaarlijks aan te passen aan de stijging van het consumentenprijsindexcijfer (afgeleide cpi periode oktober-oktober). Dit betekent dat de index niet beïnvloed wordt door belasting- en accijnseffecten. Dit indexcijfer stelt het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) vast.

Het bestuur volgt met dit beleid categorie D1 zoals beschreven in de toeslagenmatrix. Dat betekent dat er geen recht bestaat op toekomstige verhogingen en dat de toeslagen voorwaardelijk zijn.

In de afgelopen drie jaren zijn de pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen niet verhoogd. Het bestuur heeft besloten om ook per 1 januari 2013 geen toeslagen te verlenen.

4.5.6 Overige schulden en overlopende passiva

Specificatie overige schulden en overlopende passiva

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Te verrekenen premies	1.890	1.860
Uitkeringen	1	1
Valuta derivaten	228	4.721
Belastingen en premies sociale verzekeringen	199	187
Overige schulden	364	144
Stand per 31 december	2.682	6.913

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Nadere specificatie 'Derivaten'

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Valutaderivaten	228	4.721
Stand per 31 december	228	4.721

4.5.7 Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het pensioenfonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Het surplus/tekort op FTK-grondslagen is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	EUR	EUR	EUR
Technische voorzieningen (FTK-waardering)		563.642		510.209
Buffers:				
S1 Renterisico	15.497		15.643	
S2 Risico zakelijke waarden	68.348		56.925	
S3 Valutarisico	-		-	
S4 Grondstoffenrisico	-		2.431	
S5 Kredietrisico	1.647		5.033	
S6 Verzekeringstechnisch risico	17.852		17.204	
S7 Liquiditeitsrisico	-		-	
S8 Concentratierisico	-		-	
S9 Operationeel risico	-		-	
Diversificatie-effect	-28.126		-28.659	
Totaal S (vereiste buffers)		<u>75.218</u>		<u>68.577</u>
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)		638.860		578.786
Aanwezig vermogen (totaal activa - schulden- reserve overgangsregeling 2007)		<u>560.872</u>		<u>473.772</u>
Tekort		<u>-77.988</u>		<u>-105.014</u>

Het pensioenfonds heeft ter afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds het standaard model van DNB toe, waarbij uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de strategische asset mix.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Marktrisico's (S1 – S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico en het valutarisico. Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en door een verandering van marktfactoren. Marktfactoren kunnen bijvoorbeeld marktprijzen zijn van aandelen, grondstoffen, vastgoed en private equity (prijsrisico), maar ook valutakoersen (valutarisico) of rentes (renterisico).

De strategie van het pensioenfonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overallmarktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

De mate waarin de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds gevoelig is voor het prijs- en renterisico is in de volgende alinea weergegeven, vervolgens worden de risico's die het pensioenfonds loopt nader toegelicht.

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde van een belegging of verplichting verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

<i>(x € 1.000)</i>	Waarde balanspost 31 december 2012 EUR	Duration 31 december 2012	Duration 31 december 2011
Vastrentende waarden (voor derivaten)	343.035	7,3 ²	11,5
Vastrentende waarden (na derivaten)	344.031	25,4	28,6
Duration van de technische voorzieningen	563.642	18,4	18,8

² In 2012 is de berekeningswijze van de duration (excl. derivaten) veranderd conform richtlijnen DNB.

Op balansdatum is de duration van de beleggingen korter dan de duration van de verplichtingen. Er is derhalve sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van beleggingen minder snel daalt dan de waarde verplichtingen (bij toepassing van de actuele marktrentestructuur) daalt, de dekkingsgraad zal stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Eerst werd deze over de hele beleggingsportefeuille berekend. Na 2012 vindt de berekening plaats over de waarde van de vastrentende portefeuille.

Het beleid van het pensioenfonds is gericht op het verkleinen van de "duration-mismatch". Dit wordt gerealiseerd door het kopen van meer langlopende obligaties in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duration van nul).

Risico zakelijke waarden (S2)

Prijsrisico

Prijsrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie.

De segmentatie van vastgoed naar sectoren is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	%	EUR	%
Kantoren	7.560	15,1	8.160	15,0
Winkels	10.979	21,9	11.112	20,4
Woningen	21.679	43,2	23.381	42,8
Participaties in vastgoedmaatschappijen	9.911	19,8	11.863	21,8
	50.129	100	54.516	100

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar sectoren is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	%	EUR	%
Financiële instellingen (waaronder banken en verzekeraars)	29.505	18,2	26.334	16,8
Handel- en industriële bedrijven	62.968	38,9	58.500	37,4
Energie	21.925	13,6	15.434	9,9
Technologie	20.953	13,0	17.124	11,0
Overige dienstverlening	22.438	13,9	18.759	12,0
Beleggingsinstellingen	3.951	2,4	20.173	12,9
	161.740	100	156.324	100

Ultimo 2012 wordt er voor wat betreft aandelen alleen belegd in aandelenfondsen.

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar regio is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	%	EUR	%
Europa	31.683	19,5	42.842	27,4
Buiten Europa	130.057	80,5	113.482	72,6
	161.740	100	156.324	100

Valutarisico (S3)

Het totaalbedrag van de gehele beleggingsportefeuille dat buiten de euro wordt belegd bedraagt ultimo 2012 circa 25% (2011: 30%). Per einde boekjaar is de waarde van de uitstaande valutatermijncontracten EUR 996 (2011: EUR -4.695). Het valutarisico wordt in onderstaande tabel weergegeven.

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR vóór	EUR valuta-derivaten	EUR netto positie (na)	EUR netto positie (na)
EUR	427.919	119.312	547.231	434.106
GBP	12.522	-11.651	871	850
JPY	10.286	-9.858	428	-691
USD	69.297	-96.807	-27.510	12.736
Overige	54.815	-	54.815	42.018
	574.839	996	575.835	489.019

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het pensioenfonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het pensioenfonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het pensioenfonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het pensioenfonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot OTC-derivaten wordt door het pensioenfonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het pensioenfonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

De verdeling van de beleggingsportefeuille naar regio is weergegeven in onderstaande tabel:

(x € 1.000)	2012 EUR	2011 EUR
Mature markets	519.004	465.940
Emerging markets	36.896	23.782
Andere (voornamelijk liquide middelen)	19.935	-703
	575.835	489.019

Beleggingen waarvan de uitgevende partij is gevestigd in Azië (exclusief Japan), Latijns Amerika of Rusland worden gerekend tot de regio 'Emerging Markets'.

Beleggingen uit de beleggingsportefeuille waarvan van uitgevende partijen in overige landen zijn gevestigd, worden gerekend tot beleggingen in 'Mature markets'.

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille wordt het volgende overzicht gegeven:

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	%	EUR	%
AAA	151.037	44,1	151.010	55,6
AA	46.437	13,5	34.852	12,8
A	67.391	19,6	46.371	17,1
BBB	38.829	11,3	23.279	8,6
Lager dan BBB	10.816	3,2	261	0,1
Geen rating	28.525	8,3	15.699	5,8
	343.035	100	271.472	100

Beleggingen met geen rating betreffen hoofdzakelijk beleggingen in hypotheekleningen.

Verzekeringstechnisch risico (S6)

Langlevenrisico

Langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van AG prognosetafel 2012-2062 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevenrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (schadereserve). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het beleid van het pensioenfonds is om het overlijden- en arbeidsongeschiktheidsrisico niet te herverzekeren.

Toeslagrisico

Het bestuur van het pensioenfonds heeft de ambitie om het pensioen te indexeren. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagtoezegging voorwaardelijk is.

Het beleid en de ambitie inzake toeslagverlening is weergegeven in de toelichting van de post 'Indexering en overige toeslagen'.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Inzake het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het pensioenfonds in haar beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

Concentratierisico (S8)

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen, moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Concentratierisico is gemeten naar concentratie van een land of bij een tegenpartij. Dit betreft per 31 december 2012 de volgende posten (percentage ten opzichte van het balanstotaal ultimo 2012 respectievelijk ultimo 2011):

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	%	EUR	%
<u>Vastrentende waarden:</u>				
duitse (staats) obligaties	24.231	4%	16.433	3%
franse (staats) obligaties	51.962	9%	38.273	8%
	<u>76.193</u>		<u>54.706</u>	

In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt.

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen.

Een portefeuille van beleggingen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico.

Bij de bepaling van het vereist vermogen past het pensioenfonds het standaardmodel van de DNB toe. In dat model wordt het concentratierisico vooralsnog op nihil gesteld.

Op grond hiervan heeft het bestuur geconcludeerd dat er geen sprake is van concentratie in de activa of verplichtingen en dat er daarom geen buffer voor concentratierisico wordt aangehouden.

Overige niet-financiële risico's

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het pensioenfonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het pensioenfonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het pensioenfonds niet beheersbaar.

4.5.8 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Het pensioenfonds heeft een uitbestedingovereenkomst afgesloten met Syntus Achmea Pensioenbeheer N.V. Het contract met Syntus Achmea Pensioenbeheer N.V. is met ingang van 1 januari 2012 verlengd voor onbepaalde tijd. Met het bestuur zijn afspraken gemaakt over de vergoedingensystematiek. Deze systematiek bestaat zowel uit vaste als variabele componenten. De vergoeding voor 2013 bedraagt circa EUR 1,8 miljoen.

Voorwaardelijke verplichtingen

Per jaareinde lopen er geen juridische procedures tegen het pensioenfonds en heeft het pensioenfonds tevens geen juridische procedures aangespannen tegenover derden.

4.5.9 Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen tussen het pensioenfonds en de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders. Er is geen sprake van verbonden partijen.

Transacties met bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar paragraaf 4.6.4. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders.

4.6 Toelichting op de staat van baten en lasten

4.6.1 Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Werkgevers- en werknemersgedeelte	24.852	23.957
Premiebijdrage overgangsregeling	3.347	3.979
FVP bijdragen	39	31
	28.238	27.967
Bijdragen spaarfonds voor gemoedsbezwaarden	-	-2
Mutatie inzake voorziening premievorderingen	109	209
Afschrijvingen premievorderingen	-93	-152
	28.254	28.022

De totale bijdrage van werkgever en werknemers bedraagt 19,49% (2011: 19,49%) van de pensioengrondslag.

De kostendekkende, gedempte en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Kostendekkende premie	24.740	25.110
Feitelijke premie	28.238	27.967
Gedempte kostendekkende premie	19.024	19.879
Feitelijke premie exclusief premie van de overgangsregeling 2007	24.891	23.988

De kostendekkende premie is gebaseerd op de marktrente (nominale rentetermijnstructuur van 31 december 2011 gepubliceerd door DNB). De feitelijke premie is in 2012 hoger dan de gedempte premie.

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord. De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Kosten pensioenopbouw	19.507	19.954
Pensioenuitvoeringskosten	2.555	2.402
Solvabiliteitsopslag	2.678	2.754
	24.740	25.110

De samenstelling van de gedempte kostendeekkende premie is als volgt:

(x € 1.000)	2012	2011
	EUR	EUR
Kosten pensioenopbouw	14.980	15.487
Pensioenuitvoeringskosten	2.079	2.402
Solvabiliteitsopslag	1.965	1.990
	19.024	19.879

De kosten pensioenopbouw betreffen de kosten van de jaarinkoop van de pensioenaanspraken inclusief de kosten voor premievrijstelling voor nieuwe arbeidsongeschiktheidsgevallen. De toeslagverlening is voorwaardelijk en daarom geen onderdeel van de kosten pensioenopbouw. De pensioenuitvoeringskosten volgen uit de staat van baten en lasten.

Er is geen sprake van premiekortingen dan wel premieopslagen.

In de feitelijke premie over 2012 is een bijdrage begrepen van EUR 3,3 miljoen ter versterking van de financiële positie van het pensioenfonds..

4.6.2 Beleggingsresultaten risico fonds

(x € 1.000)	2012	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
		EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoedbeleggingen		2.624	-3.473	-251	-1.100
Aandelen		553	19.973	-250	20.276
Vastrentende waarden		1.462	52.554	-526	53.490
Derivaten		-	1.159	-	1.159
Overige beleggingen		-15	818	-664	139
Overig		14	-	-2	12
		4.638	71.031	-1.693	73.976

(x € 1.000)	2011	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
		EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoedbeleggingen		2.787	-1.967	-240	580
Aandelen		177	-7.758	-161	-7.742
Vastrentende waarden		356	58.134	-338	58.152
Derivaten		-189	-3.626	-	-3.815
Overige beleggingen		70	-185	-13	-128
Overig		24	-	-	24
		3.225	44.598	-752	47.071

De kosten van vermogensbeheer bedragen in 2012 EUR 1.693 (2011: EUR 752). Transactiekosten zijn onderdeel van de aan- en verkooptransacties van beleggingen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over 2012 EUR 649.

4.6.3 Pensioenuitkeringen

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Ouderdomspensioen	9.277	7.897
Partnerpensioen	2.394	2.363
Wezenpensioen	59	67
Invaliditeitspensioen	239	258
Afkopen	157	136
Overige (eenmalige uitkeringen)	14	40
	12.140	10.761

De post Afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan EUR 438,44 (2011: EUR 427,29) per jaar (de afkoopgrens) overeenkomstig de Pensioenwet (artikel 66).

4.6.4 Pensioenuitvoeringskosten

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Bestuurskosten	132	107
Administratiekostenvergoeding	1.692	1.699
Controle- en advieskosten (excl. accountantskosten)	399	272
Accountantskosten	65	42
Contributies en bijdragen	48	49
Overig	62	48
	2.398	2.217

Bezoldiging personeelsleden

De kosten ten behoeve van het bestuursbureau zijn EUR 478 (2011: EUR 360) en zijn opgenomen onder de administratiekostenvergoeding. In 2011 is het bestuursbureau in april van start gegaan.

Bezoldiging bestuurders

De transacties met bestuurders hebben betrekking op de vergoedingen voor de werkzaamheden verband houdende met de bestuurs- en commissievergaderingen. De vergoedingen bestaan uit vacatiegeld, vergoeding van reis- en verblijfkosten en overige bestuurskosten 2012: EUR 121 (2011: EUR 101).

Afgezien hiervan zijn geen bezoldigingen toegekend.

Honoraria onafhankelijke accountant

(x € 1.000)	EUR Accountant	EUR Totaal
2012		
Controle van de jaarrekening	57	57
Andere controlewerkzaamheden	8	8
	<u>65</u>	<u>65</u>
2011		
Controle van de jaarrekening	42	42
	<u>42</u>	<u>42</u>

Aantal personeelsleden

Het fonds heeft zowel in 2012 als in 2011 geen personeel in dienst. De pensioenuitvoering is volledig uitbesteed aan Syntrus Achmea Pensioenbeheer N.V.

4.6.5 Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

4.6.6 Indexering en overige toeslagen

In de staat van baten en lasten is de last uit hoofde van indexering en overige toeslagen welke aan het verslagjaar moet worden toegerekend verantwoord.

Als de middelen van het pensioenfonds het toelaten, streeft het bestuur ernaar de pensioenen jaarlijks aan te passen aan de stijging van het consumentenprijsindexcijfer (afgeleide cpi periode oktober-oktober). Dit betekent dat de index niet beïnvloed wordt door belasting- en accijnseffecten. Dit indexcijfer stelt het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) vast.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks of de financiële middelen van het pensioenfonds toereikend zijn om de opgebouwde pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen te verhogen. Er bestaat geen recht op toeslagverlening en er is dus geen zekerheid of en in hoeverre het pensioenfonds in de toekomst een toeslag kan verlenen. Het pensioenfonds reserveert namelijk geen gelden voor toekomstige toeslagen.

In 2012 is er geen toeslag verleend als gevolg van de lage dekkingsgraad.

4.6.7 Korting van aanspraken en rechten

Op 15 januari 2013 heeft het bestuur, op basis van de financiële positie op 31 december 2012, het besluit genomen om de aanspraken en rechten van alle deelnemers met 1,5% te verlagen. Als gevolg van dit besluit daalde de technische voorziening met EUR 8.431.

4.6.8 Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 1,544% (2011: 1,296%), zijnde EUR 7.875 (2011: EUR 5.537).

Het rentepercentage is afgeleid van de éénjaarsrente uit de rentetermijnstructuur per begin van het boekjaar zoals gepubliceerd door DNB.

4.6.9 Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariëel berekend en opgenomen in de technische voorziening. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariëel berekend en opgenomen in de technische voorziening. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

4.6.10 Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de waarde van de technische voorziening herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

4.6.11 Wijziging overige actuariële uitgangspunten

De actuariële grondslagen en/of methoden worden periodiek beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor zowel de gehele bevolking als specifiek voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Vanaf boekjaar 2012 is de grondslag voor overlevingskansen gebaseerd op de Prognosetafel 2012-2062 van het Actuariële Genootschap (AG). De AG-Prognosetafel 2012-2062 houdt rekening met de voorzienbare trend in overlevingskansen van de gehele Nederlandse bevolking. De algemene sterftekansen die volgen uit de tafel worden voor het fonds gecorrigeerd in verband met ervaringssterfte. Als gevolg van de invoering van de nieuwe AG-Prognosetafel, tezamen met de invoering van nieuwe ervaringssterfte, is in het verslagjaar 2012 een last verantwoord van EUR 17,5 miljoen. Van dit bedrag is EUR 4,2 miljoen toe te rekenen aan invoer van de nieuwe prognosetafel en EUR 13,3 miljoen door invoer nieuwe ervaringssterfte.

4.6.12 Saldo overdrachten van rechten en wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Saldo overdrachten van rechten		
Inkomende waardeoverdrachten	-3	-48
Uitgaande waardeoverdrachten	30	519
Subtotaal	27	471
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		
Toevoeging aan de technische voorzieningen	14	46
Onttrekking aan de technische voorzieningen	-	-518
Totaal overige resultaten	14	-472
Saldo overdracht van rechten	41	-1

Een inkomende waardeoverdracht betreft de ontvangst van het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van de vorige werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. Een uitgaande waardeoverdracht betreft de overdracht aan het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van de nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra pensioenaanspraken. Als gevolg van onderdekking bij pensioenfondsen is de onderlinge afrekening van waardeoverdrachten nagenoeg tot stilstand gekomen. Zodra de financiële positie van een pensioenfonds dit toelaat zal de onderlinge afrekening weer worden hervat.

4.6.13 Overige mutaties technische voorzieningen

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Kanssystemen		
Sterfte	-2.871	-2.028
Arbeidsongeschiktheid	-688	-64
Mutaties	1.662	3.863
Totaal kanssystemen	-1.897	1.771
Overige mutaties		
Mutatie spaarfonds gemoedsbezwaarden	2	-
Totaal overige mutaties	2	-
Totaal overige mutaties in de technische voorzieningen	-1.895	1.771

4.6.14 Belastingen

De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Rotterdam, 25 juni 2013

De heer H.J.A.H. Hylkema

De heer C.H. Blokzijl

De heer H. van der Knaap

De heer M. Vos

De heer M.H.W. van Dam

De heer M.J.M. Koning

De heer R.W. Vlietman

De heer G. Kester

5 Overige gegevens

5.1 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Het voorstel resultaatbestemming 2012 is opgenomen in de paragraaf van de staat van baten en lasten in de jaarrekening.

5.2 Gebeurtenissen na balansdatum

Op basis van de evaluatie van het herstelplan begin 2012 heeft het bestuur een voorwaardelijke korting van de opgebouwde aanspraken en rechten per 1 januari 2013 aangekondigd met 1,5%. Hierbij zou voor het uiteindelijke kortingspercentage nog rekening worden gehouden met de financiële situatie eind 2012.

Op 15 januari 2013 heeft het bestuur, op basis van de financiële positie op 31 december 2012, het besluit genomen om de kortingsmaatregel door te voeren. De benodigde korting, op basis van de financiële positie ultimo 2012 bedraagt 1,5%. Hierdoor daalde de technische voorziening met EUR 8.431.

Eind 2013 dient de financiële positie van het fonds te zijn hersteld tot de minimaal vereiste dekkingsgraad (104,5%). Volgens de huidige inzichten is een additionele korting nodig van 1,3%. Dit betekent dat het bestuur bij gelijkblijvende omstandigheden uiterlijk 1 april 2014 over zal moeten gaan tot het nogmaals korten van de opgebouwde aanspraken en rechten. Het definitieve besluit en de definitieve omvang van de korting zal worden genomen in het eerste kwartaal 2014 mede gebaseerd op de dekkingsgraad per 31 december 2013.

Een nadere toelichting is opgenomen in het Bestuursverslag onder paragraaf 2.1.

Er hebben zich verder geen relevante gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

5.3 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart te Rotterdam is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2012.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

In overeenstemming met de richtlijn 'Samenwerking tussen accountant en actuaaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen' heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt voor mijn beoordelingswerkzaamheden heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld; en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel bezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een dekkingstekort.

Het pensioenfonds heeft het besluit genomen om de pensioenrechten en pensioenaanspraken per 1 april 2013 met 1,5% te zullen korten. Deze korting is in aanmerking genomen bij de vaststelling van de technische voorzieningen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet met uitzondering van de artikelen 131, 132, 133 en 137.

De vermogenspositie van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart is naar mijn mening slecht, vanwege een dekkingstekort.

Rotterdam, 25 juni 2013

drs R.J.M. van de Meerakker AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

5.4 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening over 2012 van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart te Rotterdam gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2012 en de staat van baten en lasten over 2012 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het verslag van het bestuur, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het inrichten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart per 31 december 2012 en van het resultaat over 2012 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden

Wij vestigen de aandacht op pagina 14 van het bestuursverslag en pagina 59 van de jaarrekening, waarin het bestuur meldt besloten te hebben per 1 april 2013 over te gaan tot het korten van de opgebouwde aanspraken en rechten en waarin is toegelicht dat deze korting is verwerkt in deze jaarrekening. Daarnaast vermeldt het bestuur op deze pagina's besloten te hebben dat, tenzij de dekkingsgraad op 31 december 2013 voldoende zal zijn verbeterd, uiterlijk op 1 april 2014 zal worden overgegaan tot het aanvullend korten van de opgebouwde aanspraken en rechten. Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het verslag van het bestuur, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het verslag van het bestuur, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Utrecht, 25 juni 2013
KPMG Accountants N.V.

J.P. Faber RA

**Stichting Bedrijfspensioenfonds
voor de Rijn- en Binnenvaart**

Postbus 40042
7300 AX Apeldoorn
<http://www.rijnenbinnenvaartpensioen.nl>

